

## ክፍል 2

የመሠረታዊ እምነት ትምህርት ገለጽ ክፍል፡ -

ጸጋና ሕግ

ምዕራፍ 3-4

ገላትያ 3፡ 1-14

የግታስተውሉ የገላትያ ሰዎች ሆይ፤ በዓይናችሁ ፊት ኢየሱስ ክርስቶስ እንደ ተሰቀለ ሆኖ ተሥሎ ነበር፤ ለእውነት እንዳትታዘዙ አዚም ያደረገባችሁ ማን ነው? ይህን ብቻ ከእናንተ እንድማር እወዳለሁ፤ በሕግ ሥራ ወይስ ከእምነት ጋር በሆነ መስማት መንፈስን ተቀበላችሁን? እንዲህን የግታስተውሉ ናችሁ? በመንፈስ ጀምራችሁ አሁን በሥጋ ትፈጽማላችሁን? በውኑ ከንቱ እንደ ሆነስ እንደዚህ ያለ መከራ በከንቱ ተቀበላችሁን? እንግዲህ መንፈስን የሚሰጣችሁ በእናንተም ዘንድ ተአምራት የሚያደርግ፤ በሕግ ሥራ ነውን ወይስ ከእምነት ጋር በሆነ መስማት ነው?

እንዲሁ አብርሃም በእግዚአብሔር አመነና ጽድቅ ሆኖ ተቆጠረለት። እንኪያስ ከእምነት የሆኑት እነዚህ የአብርሃም ልጆች እንደ ሆኑ አወቁ። መጽሐፍም እግዚአብሔር አሕዛብን በእምነት እንዲያጸድቅ አስቀድሞ አይቶ፡ - በአንተ አሕዛብ ሁሉ ይባረካሉ ብሎ ወንጌልን ለአብርሃም አስቀድሞ ሰበከ። እንደዚህ ከእምነት የሆኑት ካመነው ከአብርሃም ጋር ይባረካሉ።

ከሕግ ሥራ የሆኑት ሁሉ በእርግጥን በታች ናቸውና፤ በሕግ መጽሐፍ በተጻፉት ሁሉ ጸንቶ የማይኖር የማያደርግም ሁሉ የተረገመ ነው ተብሎ ተጽፎአልና። ጸድቅ በእምነት ይኖራል ተብሎአልና፤ ማንም በእግዚአብሔር ፊት በሕግ እንዳይጸድቅ ግልጽ ነው። ሕግም ከእምነት አይደለም፤ ነገር ግን፡ - የሚያደርገው ይኖርበታል ተብሎአል። በእንጩት የሚሰቀል ሁሉ የተረገመ ነው ተብሎ ተጽፎአልና ክርስቶስ ስለ እኛ እርግጥን ሆኖ ከሕግ እርግጥን ዋጀን፤ የመንፈስን ተስፋ በእምነት እንድንቀበል፤ የአብርሃም በረከት ወደ አሕዛብ በኢየሱስ ክርስቶስ ይደርስላቸው ዘንድ።

### አዚም የተደረገባቸውና የደነበዙ

ከየትኞቹም ጳውሎስ ካስተላለፋቸው ጠንካራ ጽሑፎች መካከል በገላትያ 3 እና 4 የምናገኛቸው 60 ቁጥሮች ቀደምትነቱን ይይዛሉ። ጳውሎስ ለወንጌል እውነት እየተዋጋ ነበር። ደህንነት በጸጋ እንጂ በሕግ ሥራዎች እንዳይደለ ማስረገጥ ነበረበት። ተቃዋሚዎቹ በሙሉ የገላትያን አብያተ ክርስቲያናት ለማሳሳት የሚቻላቸውን ሁሉ ያደርጉ ስለ ነበር ጳውሎስ እነርሱን የሚዋጋው በግማሽ ልብ መሆን አልነበረበትም። ጳውሎስ ብቁ የመከራከር ችሎታ ነበረው። በእነዚህ ሁለት ምዕራፎች ችሎታውን በሚገባ አሳይቷል። የመከራከርና የማሳመን ችሎታው የዋነ አልነበረም።

ጳውሎስ እግዚአብሔር ኃጢአተኞችን በሕግ ሥራዎች ሳይሆን በክርስቶስ በማመን እንደሚያድናቸው ለማስረገጥ ስድስት የተለያዩ መከራከሪያ አሳቦችን ያቀርባል። የሚጀምረው የገላትያ ሰዎች ደህንነትን ባገኙበት ጊዜ ከክርስቶስ ጋር ያደረጉትን ግላዊ ልምምድ እንዲያስቡ በማድረግ ነው (3: 1-5)። የመከራከሪያ ነጥቦቹን ትክክለኛነት ለማሳየት ስድስት የብሉይ ኪዳን ጥቅሶችን በመጥቅስ መጽሐፍ ቅዱሳዊ ክርክርን ያቀርባል (3: 6-14)። ቃል ኪዳን ምን እንደ ሆነና እንዴትስ ተግባራዊ እንደሚሆን በምክንያታዊነት (ሎጂክ) የተመሠረቱ አስተሳሰቦችን ይደረድራል (3: 15-29)። በመቀጠል ደግሞ በእስራኤል ታሪክ ውስጥ ሕግ የነበረውን ስፍራ ለማሳየት ታሪክ-ነክ የመከራከሪያ ነጥቦችን ያሰፍራል (4: 1-11)።

ጳውሎስ በክርስቶስ ለማረካቸው ሰዎች ያለው ፍቅር እዚህ ነጥብ ላይ ጎልቶ ይታያል። ይህም የተንጸባረቀው በርህራሄ በተሞላው የክርክር አቀራረቡ ነው (4: 12-18)። ጳውሎስ ፍቅሩንና ከዚህ ቀደም ባለፉት ዓመታት ከእርሱ ጋር ያሳለፉትን ደስታ የተሞላ ግንኙነት እንዲያስታውሱ ይለምናቸዋል። ከዚህ በኋላ ደግሞ በአብርሃም ሕይወት ላይ በማተኮርና ከሣራና ከአጋር ጋር የነበረውን ግንኙነት በማስመልከት ተምሳሌታዊ (አሊጎሪካል) ማስረጃዎችን ያቀርባል (14: 19-31)። በመጨረሻም በሁለቱ

ምዕራፎች መደምደሚያ ላይ ክርስቲያናዊ ትምህርት ላይ የተመሠረተትን ተግባራዊ መከራከሪያ ነጥቦችን አስፍሯል።

# 1. ግላዊ የመከራከሪያ አሳብ (3: 1-5)

የዚህ ክፍል ዋናው አሳብ «መከራ መቀበል» (በቁ. 4) በሚለው ቃል የሚጠቃለል ሲሆን፡ ቃሉም «መለማመድ» ተብሎ ሊተረጎም እንደሚችል እንመለከታለን። «እንደዚህ ያሉ በርካታ ነገሮችን በከንቱ ተለማመዳችሁ?» በማለት ጳውሎስ ይጠይቃቸዋል። በክርስቶስ ባመነበት ጊዜ ጳውሎስ አብሮአቸው ነበር፤ ስለ ሆነም ክርክሩን ከክርስቲያናዊ ልምምድ አንጻር መጀመሩ ብልህነት ነበር። በልምምድ ላይ የተመሠረተ ክርክርን ማቅረብ አደገኛ መሆኑ የማያጠራጥር ነው፤ እውነተኛ ያልሆነ ልምምድ አለ፤ ከዚህም በላይ ልምምዶችን በተሳሳተ ሁኔታ ልንጠቀምባቸው እንችላለን። ልምምዶቻችን በእግዚአብሔር ቃል መፈተን አለባቸው፤ ልምምዶቻችን ሊለዋወጡ ይችላሉ፤ የእግዚአብሔር ቃል ግን አይለወጥም። ሚዛን መጠበቅ አለብን። ጳውሎስ የገላትያ ክርስቲያኖችን ልምምድ ከማይለወጠው የእግዚአብሔር ቃል አንጻር ይፈትነዋል (ቁ. 6-14)።

ጳውሎስ እነዚህን ሰዎች በመጀመሪያ በጎበኛቸው ወቅት በሕይወታቸው አንድ ነገር እንደ ተለማመዱ የታወቀ ነው። የይሁዲነት አቀንቃኞች ግን ወደ እነርሱ መጡና ልምምዳቸው የተሟላ እንዳልሆነ አሳመኗቸው። በልምምዳቸው ላይ «አንድ ነገር መጨመር» እንደሚያስፈልጋቸው ነግሯቸው። ይህ «ጎደላቸው» የተባለው አንድ ነገር ለሙሴ ሕግ መታዘዝ ነበር። እነዚህ ሐሰተኛ አስተማሪዎች አዚም አደረጉባቸው፤ አቁሉአቸው። ጳውሎስ የገላትያ ሰዎችን «የማያስተውሉ» (ሞኞች) ብሎ በመጥራቱ ክርስቶስ በተራራው ስብከት በማቴ. 5: 22 ላይ የተናገረውን ቃል መጣሱ አልነበረም። ምክንያቱም ሁለት የተለያዩ አሳቦችን በሚገልጹ ሁለት የተለያዩ ቃላት በመጠቀሙ ነው። በገላ. 3: 1 የተጠቀሰው «ሞኞች» የሚለው ቃል «መንፈሳዊ ደደብነትን» የሚያመለክት ሲሆን (ሉቃ. 24: 25 ተመልከት)፡ ኢየሱስ የተጠቀመበት ቃል ግን «ፈሪሃ እግዚአብሔር የለሽነትን» ለማመልከት ነበር። ጳውሎስ የሚናገረው ስለ ሐቅ ነው። ኢየሱስ የሚያስጠነቅቀው ግን በአንደበታችን ያለ አግባብ የመጠቀምን ጉዳይ ነው።

ጳውሎስ ከእግዚአብሔር ጋር እውነተኛ ግንኙነት አድርገው እንደ ነበር ያስታውሳቸዋል።

እግዚአብሔር ወልድን አይተው ነበር (3: 1)። ጳውሎስ ስለ «ክርስቶስና ስለመስቀል ላይ ሞቱ» ለገላቲያ ሰዎች ሥዕላዊ በሆነ ቋንቋ ገልጸላቸው ስለነበረ፥ የኢየሱስ የመስቀል ላይ ሞት ለዓይነ ሕሊናቸው ወለል ብሎ ይታያቸው ነበር። «እንደ ተሰቀለ ሆኖ ተሥሎ ነበር» የሚለው ሐረግ «ሕዝብ በሚያየው ስፍራ የተሣለ ወይም የማስታወቂያ ሰሌዳ ላይ በግልጽ የተለጠፈ» የሚል ትርጉም ከሚሰጥ የግሪክ ቃል የተገኘ ነው። ጠቃሚ የሆነ ማስታወቂያን ሕዝብ በግልጽ ሊያይ በሚችልበት ስፍራ እንደምናደርገው ሁሉ፥ ጳውሎስም ክርስቶስ ለኃጢአተኞች በመስቀል ላይ መሰቀሉንና መሞቱን ለገላቲያ ሰዎች ለማሳየት ልዩ ትኩረት ሰጥቶ ነበር። የገላቲያ ሰዎች ይህን እውነት ሰምተውና አምነው በመታዘዝ በእግዚአብሔር ቤተሰብ ውስጥ ተወልደው ነበር።

የእግዚአብሔር መንፈስ ቅዱስን ተቀብለው ነበር (3: 2-3)። በዚህ መልእክት መንፈስ ቅዱስ 18 ጊዜ ተጠቅሶአል፤ ለእግዚአብሔር ጸጋ ወንጌል በሚያደርገው ክርክር ሁሉ መንፈስ ቅዱስ ከፍተኛ ድርሻ ነበረው። እውነተኛውና ብቸኛው ማስረጃ መንፈስ ቅዱስ በአማኝ ሕይወት ውስጥ ለውጥ ማምጣቱ ነው (ሮሜ 8: 9 ተመልከት)። ጳውሎስ «እንግዲህ መንፈስን የሚሰጣችሁ በእናንተም ዘንድ ተአምራት የሚያደርግ በሕግ ሥራ ነውን ወይስ ከእምነት ጋር በሆነ መስማት ነው?» የሚል እጅግ ጠቃሚ ጥያቄ ይጠይቃል። ለዚህ ጥያቄ የሚኖረው መልስ አንድ ብቻ መሆኑ እርግጥ ነው። መንፈስ ቅዱስ ወደ ሕይወታቸው የመጣው በኢየሱስ ክርስቶስ በማመናቸው ብቻ ነበር።

መንፈስ ቅዱስ በደህንነትና በክርስቲያናዊ ሕይወት ውስጥ ያለውን ተግባር መረዳት ለእኛም ቢሆን በጣም አስፈላጊ ነው። መንፈስ ቅዱስ የጠፋውን ኃጢአተኛ በመውቀስ ክርስቶስን ይገልጥለታል (ዮሐ. 16: 7-11)። ከዚህ በኋላ ኃጢአተኛው ለመንፈስ ቅዱስ በመታዘዝ በክርስቶስ ሊያምን ወይም «አልቀበልም» ማለት ይችላል (ዮሐዋ. 7: 51)። አንድ ኃጢአተኛ በክርስቶስ በሚያምንበት ጊዜ ከመንፈስ ቅዱስ ይወለዳል (ዮሐ. 3: 1-8)፤ አዲስ ሕይወትንም ይቀበላል። ደግሞም የክርስቶስ መንፈሳዊ አካል ከፍል ይሆን ዘንድ በመንፈስ ቅዱስ ይጠመቃል (1ኛ ቆሮ. 12: 12-14)። አንድ ቀን የክርስቶስ ክብር ተካፋይ እንዲሆንም በመንፈስ ቅዱስ ይታተማል (ኤፌ. 1: 13-14)።

መንፈስ ቅዱስ ለአማኙ በርካታ ነገሮችን ስለሚያደርግ ማንኛውም አማኝ በውስጡ ለሚኖረው መንፈስ ቅዱስ የመታዘዝ ኃላፊነት አለበት ማለት ነው

(1ኛ ቆሮ. 6:19-20)። ክርስቲያን ቃሉን በማንበብ፥ በመጸለይና ለእግዚአብሔር ፈቃድ በመታዘዝ በመንፈስ መመላለስ አለበት (ገላትያ 5:16፥ 25)። ለእግዚአብሔር ካልታዘዘ መንፈስ ቅዱስን ያሳዝናል (ኤፌ. 4:30)። ይህን በማድረግ ከቀጠለ ግን መንፈስ ቅዱስን ያጠፋል (1ኛ ተሰ. 5:19)። ይህ ማለት መንፈስ ቅዱስ ትቶት ይሄዳል ማለት አይደለም፤ ምክንያቱም ኢየሱስ መንፈስ ቅዱስ ከአማኙ ጋር የሚኖረው ለዘላለም እንደሆነ ተናግሯል (ዮሐ. 14:16)። ነገር ግን ለእለታዊ የክርስትና ኑሮ የሚያስፈልገውን ደስታና ኃይል መንፈስ ቅዱስ አይሰጠውም ማለት ነው። አማኞች በመንፈስ ቅዱስ መሞላት አለባቸው (ኤፌ. 5:18-21)። ይህም በቀላል አባባል «በመንፈስ ቅዱስ ቁጥጥር ሥር መሆን አለባቸው» ማለት ነው። ይህ ከንጹህ ምንጭ ውኃ የመጣጣትን ያህል የማያቋርጥ ልምምድ ነው (ዮሐ. 7:37-39)።

ስለዚህ የገላትያ ክርስቲያኖች በክርስቶስ ባመኑበት ወቅት መንፈስ ቅዱስን የተቀበሉት በእምነት እንጂ በሕግ ሥራዎች አማካይነት አልነበረም። ይህም ጳውሎስን ወደ ሌላ ጥያቄ ይመራዋል፡- ጥያቄው ይህን ይመስላል፡- «በሕግ ካልጀመራችሁ አሁን ስለ ሕግ ለምን ታነሣላችሁ፤ በመንፈስ ከመጀመራችሁ ያለመንፈስ ቅዱስ ዕርዳታ በሥጋ ብቻ በመታመን ወደ ብስለት መምጣት ትችላላችሁን?» «ሥጋ» የሚለው ቃል እዚህ የሚያመለክተው የአማኙን አርጌ ባሕርይ (ተፈጥሮ) እንጂ የሰውን አካል አይደለም። መጽሐፍ ቅዱስ «ሥጋ» የሚለውን ቃል በየትኛውም ስፍራ የተጠቀመበት ስሜት አሉታዊ ነው (ዘፍ. 6:1-7፤ ሮሜ 7:18፤ ዮሐ. 6:63፤ ፊልጵ. 3:3)። ደህንነትን ያገኘው በሥጋ ሳይሆን በመንፈስ፥ በሕግ ሳይሆን በእምነት ስለ ሆነ በዚያው መንገድ መቀጠል ትክክለኛ ነገር ነው።

በዚህ ስፍራ ሰብዓዊ ልደትን በመግለጫነት መጠቀም ይቻላል። ሕፃን እንዲረገዝና እንዲወለድ ሁለት ወላጆች (አባትና እናት) እንደሚያስፈልጉት ሁሉ፥ አንድ ሰው በእግዚአብሔር ቤተሰብ እንዲወለድ ሁለት መንፈሳዊ ወላጆች ያስፈልጉታል። እነርሱም የእግዚአብሔር መንፈስና የእግዚአብሔር ቃል ናቸው (ዮሐ. 3:1-8፤ 1ኛ ጴጥ. 1:22-25)። አንድ ጤነኛ ሕፃን በሚወለድበት ጊዜ ለሕይወት የሚያስፈልጉት ነገሮች በሙሉ አሉት፤ ምንም ተጨማሪ ነገር አያስፈልገውም። የእግዚአብሔርም ልጅ ሆኖ የሚወለደው እንደዚሁ በመንፈስ የተሞላ ሆኖ ስለሚወለድ ሌላ ተጨማሪ ነገር

አያስፈልገውም። ሕፃኑ እያደገ እንዲሄድ የሚያስፈልገው ምግብ፣ የተለያዩ የአካል እንቅስቃሴዎችና ንጽሕና ብቻ ናቸው። ለተወለደው ሕፃን በወሩ ጀሮ ሊቀጥሉለት፣ በሁለት ወሩ የእግር ጣቶች ሊያስተክሉለት ወላጆቹ ወደ ሐኪም ቢወስዱት ኖሮ ነገሩ እንግዳ ይሆን ነበር።

ጳውሎስ ሲጽፍ «በመንፈስ ጀምራችኋል፤ ምንም ተጨማሪ ነገር አያስፈልገም፤ በመንፈስ ብትመላለሱ በጌታ ታድጋላችሁ» ይላል።

ከእግዚአብሔር አብ ዘንድ ተአምራት ተለማምደዋል (3:5)። በዚህ ጥቅስ በውስጡ ታዋቂነት የሚገኘው «እርሱ» የሚለው ቃል መንፈስን የሚሰጥና በእነርሱ ዘንድ «ተአምራትን የሚያደርግ» እግዚአብሔር አብ ነው። አማኙ ክርስቶስን አምና በተለወጠበት ጊዜ ወደ እርሱ የመጣው ያው መንፈስ ቅዱስ መላው አካል ይገነባ ዘንድ በእርሱ ውስጥና በእርሱ በኩል መሥራቱን ይቀጥላል (ቆላ. 2:19፤ ኤፌ. 4:16)። እግዚአብሔር አብ መንፈስን በኃይልና በበረከት ይሞላዋል፤ ይህም የሚሆነው በእምነት እንጂ በሕግ ሥራዎች አይደለም። «በእናንተ ዘንድ» የሚለው ቃል «በእናንተ ውስጥ» ተብሎ ሊተረጎምም ይችላል። ስለዚህ እነዚህ ተአምራት በክርስቲያኖች ሕይወት ውስጥ ያሉትን አስደናቂ ለውጦችና በቤተ ክርስቲያን ኅብረት ውስጥ የሚፈጸሙትን ምልክቶችና ድንቆች ሁሉ ያጠቃልላሉ።

አንድ የክርስቲያንን ሃይማኖት በጥርጣሬ ይመለከት የነበረ ሰው በጣም ከባድ ሰካራም የነበረ አዲስ ክርስቲያንን «በመጽሐፍ ቅዱስ ውስጥ በሚገኙ ተአምራት በእርግጥ ታምናለህን?» ብሎ ጠየቀው።

አማኙም መልሶ «በእርግጥ አምናለሁ» አለ።

ተጠራጣሪውም የፌዝ ሳቅ እየሳቀ «ኢየሱስ ውኃውን ወደ ወይን ጠጅ መለወጥ መቻሉን ታምናለህ ማለት ነውን?» ብሎ ጠየቀው።

«አዎን በሚገባ! በቤቴ እንኳ ለመጠጥ አባክን የነበረውን ገንዘብ ለምግብ ልብስና የቤት እቃዎችን ለመግዛት እንዲያስችለኝ ሲያደርግ ተመልክቼአለሁ» ብሎ መለሰለት።

## 2. መጽሐፍ ቅዱሳዊ የመከራከሪያ አሳብ (3:6-14)

ጳውሎስ ከግላዊ ልምምድ ቀጥሎ ወደ እግዚአብሔር ቃል ነባራዊ ማረጋገጫ ይመለሳል። ተግባራዊ ልምምዳችንን በእግዚአብሔር ቃል እንመዝናለን እንጂ፣ የእግዚአብሔርን ቃል እውነት ከልምምዳችን አንጻር

በማየት ውሳኔ ልንሰጥበት አንችልም። ጳውሎስ በመጀመሪያው ክፍል ስድስት ጥያቄዎችን ጠይቆ ነበር። በዚህ ክፍል ደግሞ ደህንነት በክርስቶስ በግመን እንጂ በሕግ ሥራዎች እንዳይደለ ለማረጋገጥ ስድስት የብሉይ ኪዳን ጥቅሶችን ያቀርባል። የይሁዲነት አቀንቃኞች አማኞችን ወደ ሕግ ሥራ መልሰው ለመውሰድ ፈልገው ስለ ነበር ጳውሎስ ሕግን ይጠቅሳል። በሃይማኖታቸው ውስጥ የአብርሃምን ስፍራ አጉልተው ስለ ነበር ጳውሎስ አብርሃምን የእርሱ አንድ ምስክር አድርጎ ያቀርባል።

(1) አብርሃም የዳነው በእምነት ነበር (3:6-7)። የእግዚአብሔር ጽድቅ ለአብርሃም የተቆጠረለት በእግዚአብሔር የተሰጠ ቃላት በማመኑ ብቻ እንደ ነበር ሙሴን በመጥቀስ ይጀምራል (ዘፍ. 15:6)። በገላትያ 3:6 እና በዘፍ. 15:6 የሚገኘው «ተቆጠረለት» በሮሜ 4:11፥ 22-25 «ይቆጠሩ» ና «ይቆጠርልን» ከሚሉት ጋር አንድ ናቸው። የግሪኩ ቃል ትርጉም «በአንድ ሰው የሂሳብ መዝገብ ውስጥ ማስቀመጥ» የሚል ግንዛቤን ይሰጣል። አንድ ኃጢአተኛ በክርስቶስ በሚያምንበት ወቅት የእግዚአብሔር ጽድቅ በእርሱ መዝገብ ላይ ይመዘገብለታል። ከዚህም በላይ ያለፈው ኃጢአቱ ሁሉ አይታሰብበትም። (ሮሜ 4:1-8)። ይህ ማለት መዝገቡ በእግዚአብሔር ፊት ሁልጊዜ ንጹሕ ስለ ሆነ አማኝ ባለፈው ኃጢአቱ ጨርሶ አይፈረድበትም ማለት ነው።

የአይሁድ ሕዝብ ከአብርሃም ጋር ስላላቸው ግንኙነት ከፍተኛ ትምክህት ነበራቸው። ችግሩ ይህን ግንኙነት የዘለዓለም ደኅንነት ዋስትና አድርገው ግሰባቸው ነበር። መጥምቁ ዮሐንስ፥ በሥጋ ከአብርሃም ዘር መሆናቸው የመንፈሳዊ ሕይወት ዋስትና እንደማይሆናቸው አስጠንቅቆአቸው ነበር (ማቴ. 3:9)። ኢየሱስ፥ በሥጋ «የአብርሃም ዘር» በመሆንና በመንፈስ «የአብርሃም ልጅ» በመሆን መካከል ግልጽ ልዩነት መኖሩን አስቀምጦአል (ዮሐ. 8:33-47)። ዛሬም አንዳንድ ሰዎች ደኅንነት በውርስ እንደሚተላለፍ ያስባሉ። አንድ ሰው አባትና እናቱ እግዚአብሔርን የሚፈሩ ሰዎች ከሆኑ እርሱም ይድናል ብለው ያስባሉ። ይህ ግን እውነት አይደለም። ከዚህ ቀደም ብዙ ጊዜ እንደ ተባለው «እግዚአብሔር የሁለተኛ ትውልድ ክርስቲያኖች የሉትም»።

(2) ይህ ደኅንነት ለአሕዛብ ነው (ገላ. 3:8-9)። በቁጥር 8 የምናገኘው «አሕዛብ» የሚለው በቀላሉ አይሁድ ያልሆኑ ሕዝቦች ማለት ነው። ጳውሎስ ከሙሴ መጽሐፍ (ዘፍ. 12:3) የጠቀሰው ቃል

የሚያረጋግጠው እግዚአብሔር ከአብርሃም ጋር ከነበረው ከመጀመሪያው ግንኙነት ጀምሮ የደኅንነት የተስፋ ቃል የሰጠው ለአሕዛብ ሁሉ መሆኑን በመግለጽ ነው። እግዚአብሔር ከብዙ ምእተ ዓመታት በፊት «መልካሙን የምሥራች» ለአብርሃም ሰበከለት። ጳውሎስ ለገላትያ ሰዎች ያመጣላቸውም ይህንኑ የምሥራች ነበር። ይህም ኃጢአተኞች ሕግን በመጠበቅ ሳይሆን በእምነት ይጸድቃሉ የሚል ነው። በዚህ ሥፍራ የተሰጠው ገለጻ ምክንያታዊ ነው። አሕዛብን በእምነት ሊያድን እግዚአብሔር ተስፋን ከሰጠ፣ የይሁዲነት አቀንቃኞች አሕዛብ አማንያንን ወደ ሕግ ለመመለስ የሚያደርጉት ጥረት ስሕተት ነው ማለት ነው። እውነተኛዎቹ «የአብርሃም ልጆች» በሥጋ ዘሩ የሆኑት አይሁዳውያን አይደሉም፤ በኢየሱስ ክርስቶስ ያመኑ አይሁዳውያንና አሕዛብ እንጂ። «ከእምነት የሆኑ» (አማኞች) «ካመነጪ ከአብርሃም» ጋር የተባረኩ ናቸው።

ዘፍጥረት 12፡ 1-3 የተጻፈውን እግዚአብሔር ከአብርሃም ጋር የገባውን ታላቅ ቃል ኪዳን ስታነብ በርካታ የተለያዩ ተስፋዎች እንዳሉ ትገነዘባለህ። እነዚህ ተስፋዎች አንዳንዶቹ ግላዊ፣ አንዳንዶቹ ብሔራዊና ፖለቲካዊ፣ ሌሎች ደግሞ ዓለም አቀፋዊና መንፈሳዊ ናቸው። እግዚአብሔር የአብርሃምን ስም ታላቅ እንዳደረገው እርግጥ ነው። በአይሁዳውያን ብቻ ሳይሆን በክርስቲያኖች፣ በሙስሊሞችና በሌሎች ሁሉ ዘንድ ይከበራል። እግዚአብሔር በገባው ተስፋ ቃል መሠረት ዘሩን አበዛለት፤ አብርሃምን የባረኩ ሁሉ ተባርከዋል። የአብርሃምን ዘር በረገሙ ሁሉ ላይ ፍርድን አምጥቷል (በግብፅ፣ ባቢሎንና ሮም ላይ የደረሰውን ማቅረብ ይቻላል)። እግዚአብሔር በአብርሃምና በአይሁድ ሕዝብ በኩል የላከው ታላቁ በረከት ግን ከዘላለማዊ ደኅንነታችን ጋር የተያያዘ ነው። አሕዛብ በሙሉ በእርሱ የሚባረኩበት የተስፋው «ዘር» ኢየሱስ ክርስቶስ ነው (ገላ. 3፡ 16)።

(3) ይህ ደኅንነት በእምነት እንጂ በሕግ አይደለም (3፡ 10-12)። ሕግ የሚያመጣው መርገምን እንጂ በረከትን ስላይደለ ሕግን በመጠበቅ ደኅንነት ሊገኝ አይችልም። ይህንንም ለማረጋገጥ ጳውሎስ ከዘዳግም ይጠቅሳል (27፡ 26)። ሕግ መታዘዝን ይጠይቃል። ይህም አንድ እንኳ ሳይቀር ሕግጋትን በሙሉ መጠበቅ ማለት ነው። ሕግ ሰዎች ገብተው የፈለጉትን የሚመርጡበት «ሃይማኖታዊ ምግብ ቤት» አይደለም (ያዕ. 2፡ 10-11 ተመልከት)። ጳውሎስ በመቀጠል ከእንባቆም ይጠቅሳል፡-

«ጻድቅ በእምነት ይኖራል» (2:4)። ይህ ዐረፍተ ነገር በጣም አስፈላጊ ስለ ነበር መንፈስ ቅዱስ በሦስት የአዲስ ኪዳን መጻሕፍት በፊት በተጠቀሰው መንገድ እንዲያስረዱት አድርጎአቸዋል። የሮሜ መጽሐፍ «ጻድቅ» የሚለውን ቃል ሲያብራራው አንድ ኃጢአተኛ በእግዚአብሔር ፊት እንዴት እንደሚጻድቅ ይነግረናል (ሮሜ 1: 17 ተምልከት)። የገላትያ መጽሐፍ ጻድቅ ሰው እንዴት «እንደሚኖር» ሲናገር ዕብራውያን ደግሞ «በእምነት» የሚለውን ቃል ያብራራል (ዕብ. 10: 38)። ሕግ የሚገድልና ኃጢአተኛን በእግዚአብሔር ፊት ጥፋተኛ መሆኑን የሚያሳይ ስለ ሆነ ማንም ሰው «በሕግ» መኖር አይችልም (ሮሜ 3: 20፥ 7: 7-11)።

አንዳንድ ሰዎች ለሕጉ ለመታዘዝ እንኳ እምነትን ይጠይቃል በማለት ሊከራከሩ ይችሉ ይሆናል። ስለዚህ ጳውሎስ ዘሌዋውያንን በመጥቀስ እግዚአብሔር የሚፈልገው ሕግን ማድረግ እንጂ በሕግ ማመንን አይደለም ይላል (18: 5)። ሕግ «አድርግና በሕይወት ኑር» ሲል ጸጋ ግን «እመንና በሕይወት ኑር» ይላል። የጳውሎስ የራሱ ልምምድም ሆነ (ፊልጵ. 3: 1-10) የአጠቃላዩ የእስራኤል ሕዝብ ታሪክ (ሮሜ 10: 1-10) በእምነት የሚገኝ ጽድቅ እንጂ በሥራ የሚገኝ ጽድቅ ኃጢአተኞችን ሊያድን ጨርሶ እንደማይችል ያመለክታሉ።

የይሁዲነት አቀንቃኞች የፈለጉት የገላትያ ሰዎችን የሕግ ሥራዎች ወደ ሞላበት ሃይማኖት ለመምራት ማባበልን ሲሆን፥ የጳውሎስ ፍላጎት ግን በክርስቶስ በማመን ፍቅርና ሕይወት በሞላበት ኅብረት ሐሴት እንዲያደርጉ ነበር። ለአንድ ክርስቲያን፥ ለሕግና ለጽድቅ ሥራዎች ብሎ እምነትና ጸጋን መተው ማለት፥ ከጌታ ጋር ባለው እለታዊ ኅብረት የሚለማመደውን አስደናቂ ነገር ሁሉ ማጣት ማለት ነው። ሕግ ኃጢአተኛን «ጻድቅ ነህ» ሊለውም ሆነ (ገላ. 2: 16)፥ ጽድቅን ሊሰጠው አይችልም (2: 21)። ሕግ የመንፈስ ቅዱስን ስጦታ ሊሰጥም ሆነ ለእግዚአብሔር ልጆች የሚገባውን መንፈሳዊ ርስት የማግኘት ዋስትና ሊያስገኝ አይችልም (3: 18)። ሕግ ሕይወትን ሊሰጥ አይችልም (3: 21)፤ ደግሞም ሕግ ነፃነትን ሊሰጥ አይችልም (4: 8-10)። ታዲያ ወደ ሕግ መመለስ ለምን አስፈለገ?

(4) ይህ ደኅንነት በኢየሱስ ክርስቶስ በኩል የሚገኝ ነው (3: 13-14)። እነዚህ ሁለት ቁጥሮች ጳውሎስ በዚህ ክፍል ያላቸውን ነገሮች በሙሉ ቁልጭ ባለ መንገድ አሳጥረው ያቀርባሉ። ሕግ ኃጢአተኞችን

ከመርገም በታች ያደርጋቸዋልን? እንግዲያስ ክርስቶስ ከዚያ መርገም ተቤዥቶናል። የአብርሃምን በረከት ትፈልጋለህን? ይህ በረከት በክርስቶስ በኩል የሚገኝ ነው። የአሕዛብ ወገን ብትሆንም እንኳ የመንፈስ ቅዱስ ስጦታ ትፈልጋለህን? ይህ ስጦታ በክርስቶስ በኩል ለአሕዛብ ተሰጥቷልና የሚያስፈልግህ በክርስቶስ ማመን ብቻ ነው። ወደ ሙሴ የምንመለስበት አንዳችም ምክንያት የለንም።

ጳውሎስ እንደገና ከዘዳግም ጠቅሶ «በእንጨት ላይ የተሰቀለ በእግዚአብሔር ዘንድ የተረገመ ነውና» (21:23) ይላል። አይሁዶች ወንጀለኞችን በሞት የሚቀጡት በድንጋይ ወግረው በመግደል ነበር እንጂ በመስቀል አልነበረም። ከባድና ከፍተኛ የሕግ መተላለፍ ያደረገ ወንጀለኛ ሬሳ ግን ለሰው ሁሉ እንዲታይ ሆኖ በዛፍ ላይ ይሰቀል ነበር። የአይሁድ ሕዝብ ሬሳን የሚንከባከቡት በከፍተኛ ጥንቃቄ ስለ ነበር በዛፍ ላይ መሰቀል ታላቅ ውርደት ነበር። ሬሳው ሰዎች እንዲያዩት ለተወሰነ ጊዜ ከተሰቀለ በኋላ ይወርድና ይቀበር ነበር (ኢያሱ 8:29፤ 10:26፤ 2ኛ ሳሙ. 4:12)።

ጳውሎስ ከብሉይ በጠቀሰው ቃል «እንጨት» የሚለው ኢየሱስ ከተሰቀለበት መስቀል ጋር እንደሚያያዝ ግልጽ ነው (የሐዋ. 5:30፤ 1ኛ ጴጥ. 2:24)። የኢየሱስ አካል በመስቀል ላይ የዋለው በድንጋይ ተወግሮ ከተገደለ በኋላ አልነበረም፤ ነገር ግን በሕይወት እያለ በመስቀል ላይ ተቸንክሮ እንዲሞት ተደረገ። ኢየሱስ ክርስቶስ በመስቀል ላይ በመሞት የሕግን መርገም ለእኛ ሲል ተሸከመ፤ ስለዚህም በክርስቶስ የሚያምኑ ሁሉ በሕግና በአስከፊው መርገም ሥር አይደሉም። በኢየሱስ ክርስቶስ ላይ ባለን እምነት የአብርሃም በረከት (በእምነት የሚገኝ ጽድቅና የመንፈስ ቅዱስ ስጦታ) አሁን ለእኛ ተሰጥቶአል።

በቁ. 13 ላይ የምንመለከተው «ዋጀን» የሚለው ቃል አንድን ባሪያ ነፃነቱን ለመስጠት መግዛትን የሚያመለክት ነው። አንድን ባሪያ ከመጀመሪያው ባለቤቱ ገዝቶ በባርነት ማቆየት ይቻላል፤ ክርስቶስ ያደረገው ግን እንደዚህ አይደለም። ደሙን በመስቀል ላይ በማፍሰስ ነፃ እንድንሆን ገዛን። የይሁዲነት አቀንቃኞች ክርስቲያኖችን ወደ ባርነት ሊመሩ ፈልገው ነበር። ክርስቶስ የሞተው ግን ነፃ ሊያወጣቸው ነው። ደህንነት ከአንድ የባርነት አይነት ወደ ሌላ ባርነት መለወጥ አይደለም። ደህንነት ከኃጢአትና ከሕግ ባርነት ነፃ መሆንና በክርስቶስ ወደሚገኘው የእግዚአብሔር ጸጋ ነፃነት መግባት ማለት ነው።

ይህም የሚከተለውን ጥያቄ ያስነሣል፡ - «እነዚህ የይሁዲነት አቀንቃኞች የሕግ መንገድ ከጸጋ መንገድ የሚበልጥ አድረገው የገላትያ ክርስቲያኖችን ሊያሳምኑ የቻሉት እንዴት ነበር? ማንኛውም አማኝ ሆን ብሎ በነፃነት ምትክ ባርነትን የሚመርጠው ለምንድን ነው?» የዚህ ጥያቄ መልስ በክፊል የሚገኘው ጳውሎስ በቁጥር 1 «አዚም ያደረገባችሁ» ብሎ ከተጠቀመበት ቃል ሊሆን ይችላል። የቃሉ ትርጉም «በድግምት ኃይል አዚም ማድረግ፣ ማፍዘዝ» ማለት ነው። ክርስቲያኖችን በማፍዘዝ ከጸጋ ወደ ሕግ ዞር እንዲሉ ሊያደርጋቸው የሚችል በሕግ ውስጥ ምን አስደናቂ ነገር አለ?

በመጀመሪያ ሕግ ሥጋን ደስ የሚያሰኝ ነው። ሥጋ «ሃይማኖታዊ» መሆን፣ ለሕግጋት መታዘዝ፣ ቅዱሳት በዓላትን ማክበር፣ መጽምንም እንኳ ቢሆን ይወዳል (ገላ. 4:10 ተመልከት)። ከመንፈስ ቅዱስ ምሪትንና ኃይልን እስካገኘን ለሕግጋት መታዘዝ፣ መጽም ወይም በክብር በዓል ቀን አምልኮ ማድረግ በራሳቸው አንዳችም ስህተት የለባቸውም። ሥጋ በሃይማኖታዊ ተግባራት፣ ማለትም በጸሎት ብዛት መጠን፣ በሚሰጠው ምጽዋት ብዛት፣ ወዘተ... መመካት ይወዳል (ሉቃስ 18:9-14፤ ፊልጵ. 3:1-10 ተመልከት)።

ሃይማኖታዊ ሕግ አክራሪነት ሰውን የሚያስደንቅበት ሌላው ባሕርዩ ለስሜቶች የሚሰጠው እርካታ ነው። እግዚአብሔርን «በመንፈስና በእውነት» (ዮሐ. 4:24) በማምለክ ፋንታ የራስን ስሜቶች የሚያረካ የአምልኮ ሥርዓት ያበጃል። የሚመላለሰው በእምነት ሳይሆን በማየት፣ በመስማት፣ በመቅመስ፣ በማሸተትና በመዳሰስ ነው። በመንፈስ የሚመራ እውነተኛ አምልኮ አምስቱን የስሜት ሕዋሳትን የሚክድ አለመሆኑ እርግጥ ነው። ሌሎች አማኞችን እናያለን፤ መዝሙራትን እንሰማለን፤ እንዘምራለን፤ በጌታ እራት የምንወስደውን ሕብስትና ወይን እንቀምሳለን፤ እነዚህ ውጫዊ ሥርዓቶች እምነት ዘላለማዊ ነገሮችን የሚያይባቸው መስኮቶች ብቻ ናቸው እንጂ በራሳቸው ፍጻሜ አይደሉም።

በሃይማኖት ላይ የሚደገፉ ሰዎች ራሳቸውን የሚለኩትና የሚያወዳድሩት ከሌሎች ጋር ነው። የሕጋዊነት ሌላው የሚሰብና የሚያስደንቅ ነገር ይህ ነው። እውነተኛ አማኝ ራሱን የሚያወዳድረው ከሌሎች ክርስቲያኖች ሳይሆን ከክርስቶስ ጋር ነው (ኤፌ. 4:11-12)። በጸጋ በሚኖር ክርስቲያን መንፈሳዊ ጉዞ ለትዕቢት ስፍራ የለም። ሕግ

አክራሪዎች ግን ስለ ደረሱባቸው ግቦችና ወደ ራሳቸው እምነት ስላመጧቸው ሰዎች ይመካሉ (ገላ. 6: 13-14)።

አዎን በሕግ ዘንድ የሚሰብ አስደናቂ ነገር አለ። ነገር ግን ይህ ወደ ወጥመድ የሚመራ ማባባያ ብቻ ነው። አንድ አማኝ ይህን ማባባያ ከተቀበለ ራሱን በባርነት ወጥመድ ውስጥ ማስገባቱ ነው። እጅግ የሚበልጠውና የሚሻለው ነገር እግዚአብሔር በቃሉ የተናገረውን በትክክል መቀበልና በጸጋው ማረፍ ብቻ ነው። የዳንነው «በእምነት በሆነ ጸጋ» ስለሆነ «በእምነት በሆነ ጸጋ» መኖር አለብን። የበረከት መንገድ ይህ ነው፤ ሌላው መንገድ ግን የባርነት ነው።

# ገላ. 3:15-29

ወንድሞች ሆይ፥ እንደ ሰው ልማድ እላለሁ። የሰው እንኳ ቢሆን እርግጠኛውን ኪዳን ማንም አይንቅም ወይም አይጨምርበትም። ለአብርሃምና ለዘሩም የተሰፋው ቃል ተነገረ። ስለ ብዙዎች እንደሚነገር፡ - ለዘሮቹም አይልም፤ ስለ አንድ እንደሚነገር ግን፡ - ለዘርህም ይላል፤ እርሱም ክርስቶስ ነው። ይህንም እላለሁ፤ ከአራት መቶ ሠላሳ ዓመት በኋላ የተሰጠው ሕግ አስቀድሞ በእግዚአብሔር የተረጋገጠውን ኪዳን የተሰፋውን ቃል እስኪሸር ድረስ አያፈርስም። ርስቱ በሕግ ቢሆንስ እንግዲያስ በተሰፋ ቃል አይሆንም፤ በተሰፋ ቃል ግን እግዚአብሔር ለአብርሃም ሰጥቶአል።

እንግዲህ ሕግ ምንድር ነው? ተሰፋው የተሰጠው ዘር እስኪመጣ ድረስ በመካከለኛው እጅ በመላእክት በኩል ስለ ሕግ መተላለፍ ተጨመረ። በመካከለኛውም ለአንድ ብቻ አይደለም እግዚአብሔር ግን አንድ ነው።

እንግዲህ ሕግ የእግዚአብሔርን የተሰፋ ቃል የሚቃወም ነውን? አይደለም። ሕያው ሊያደርግ የሚቻለው ሕግ ተሰጥቶ ቢሆንስ በእውነት ጽድቅ ከሕግ በሆነ ነበር፤ ነገር ግን በኢየሱስ ክርስቶስ ከማመን የሆነው የተሰፋ ቃል ለሚያምኑ ይሰጥ ዘንድ መጽሐፍ ከጋጢአት በታች ሁሉን ዘግቶታል።

እምነትም ሳይመጣ ሊገለጥ ላለው እምነት ተዘግተን ከሕግ በታች እንጠበቅ ነበር። እንደዚህ በእምነት እንጸድቅ ዘንድ ሕግ ወደ ክርስቶስ የሚያመጣ ሞግዚታችን ሆኖአል፤ እምነት ግን መጥቶአልና ከእንግዲህ ወዲህ ከሞግዚት በታች አይደለንም። በእምነት በኩል ሁላችሁ በክርስቶስ ኢየሱስ የእግዚአብሔር ልጆች ናችሁና፥ ከክርስቶስ ጋር አንድ ትሆኑ ዘንድ የተጠመቃችሁ ሁሉ ክርስቶስን ለብሳችኋልና። አይሁዳዊ ወይም የግሪክ ሰው የለም፤ ባሪያ ወይም ጨዋ ሰው የለም፤ ወንድም ሴትም የለም፤ ሁላችሁ በክርስቶስ ኢየሱስ አንድ ሰው ናችሁና። እናንተም የክርስቶስ ከሆናችሁ እንክያስ የአብርሃም ዘር እንደ ተሰፋውም ቃል ወራሾች ናችሁ።

### የሕግ የማስተዋል ጥበብ

የይሁዲነት አቀንቃኞች ጳውሎስ ምንም ምላሽ ሊሰጥ ከማይችልበት ወጥመድ እንዳስገቡት አመኑ። ጳውሎስ እግዚአብሔር ለሰው ልጅ ደኅንነት ያለው እቅድ ለሕግ ሥራዎች አንዳችም ሥፍራ እንደማይሰጠው ከብሉይ ኪዳን በመጥቀስ የማረጋገጥ ተግባሩን አጠናቆ ነበር። ይህ ከብሉይ ኪዳን ስድስት ጊዜ የመጥቀሱ ጉዳይ ግን ከባድ ችግር አሰነሣ። የደኅንነት ጉዳይ ሕግን ጨርሶ የማያካትት ከሆነ በመጀመሪያ ደረጃ ሕግ ለምን ተሰጠ? ጳውሎስ ለሕግ ያለውን ዝቅተኛ ሥፍራ ለማሳየት ከሕግ ይጠቅሳል። ዳሩ ግን ሕጉ ያልተወገደ ከሆነ የጳውሎስ የመከራከሪያ አሳቦች ዋጋ የሌላቸው ይሆናሉ ማለት ነው። ምክንያቱም ጥቅሶቹ የተወሰዱት ከሕግ ነበርና ነው።

የእምነታችንን እውነተኛነት ምክንያታዊ በሆኑ ገለጻዎች ማቅረብ ይቻላል። ምንም እንኳን ማንም ሰው ሊገልጻቸው የማይችለው መለኮታዊ ምስጢራት ቢኖሩትም፤ ማንኛውም ሐቀኛ ሰው ሊረዳቸው የሚችል መለኮታዊ ምክንያቶችንም ያካተተ ነው። ጳውሎስ የአይሁድ እምነት መምህር ስለ ነበር ስለ ራሱ ለመከራከር ችሎታውም ብቃቱም ነበረው። በዚህ ክፍል በተስፋና በሕግ መካከል ያለውን ግንኙነት ለመገንዘብ የሚረዱ አራት ዐረፍተ ነገሮችን ያቀርባል።

#### 1. ሕግ የተስፋውን ቃል መለወጥ አይችልም (3: 15-18)

በእነዚህ ቁጥሮች እግዚአብሔር በእርሱ በኩል የምድር አሕዛብ ሁሉ እንዲባረኩ ለአብርሃም የሰጠውን ተስፋ ለመግለጥ «ተስፋ» የሚለው ቃል ስምንት ጊዜ ተጠቅሷል (ዘፍ. 12: 1-3)። ይህ ተስፋ በእምነት መጽደቅና የደኅንነት በረከቶችን ሁሉ ማግኘትን ያካትታል (ገላ. 3: 6-9)። በ2000 ዓ.ዓ. ለአብርሃም የተሰጠው ተስፋ (ዛሬም በክርስቶስ በኩል ለእኛ የተሰጠው) በ1450 ዓ.ዓ. አካባቢ ለሙሴ ከተሰጠው ሕግ ብዙ ምእተ ዓመታት ቀደም ብሎ የተሰጠ መሆኑ ግልጽ ነው። የይሁዲነት አቀንቃኞች አመለካከት የሕግ መሰጠት በመጀመሪያ የተሰጠውን ተስፋ ለውጦታል የሚል ነበር። ጳውሎስ የሚከራከረው ደግሞ አለመጠውም በማለት ነው።

በመጀመሪያ ደረጃ ሁለት የተለያዩ ወገኖች ያደረጉትን ስምምነት ከዓመታት በኋላ የመጣ ሌላ ሦስተኛ ወገን ሊለውጠው አይችልም። በቅድሚያ ያደረጉትን ስምምነት ሊለውጡ የሚችሉት ስምምነቱን ያደረጉት ሰዎች ናቸው። በስምምነቱ ላይ መጨመርም ሆነ ከስምምነቱ መቀነስ ሕገ ወጥነት ነው።

ኃጢአተኛ በሆኑ ሰዎች መካከል እንኳ ይህ እውነት ከሆነ ለቅዱሱ እግዚአብሔር ምን ያህል የበለጠ እውነት እንደሚሆን መገመት ይቻላል። አስታውስ! እግዚአብሔር ከአብርሃም ጋር ቃል ኪዳን አደረገ እንጂ አብርሃም ከእግዚአብሔር ጋር ቃል ኪዳን አላደረገም! እግዚአብሔር አብርሃም ማሟላት ያለበትን ምንም ቅድመ ሁኔታ አላስቀመጠም። እንዲያውም የቃል ኪዳን ስምምነቱ በሚደረግበት ጊዜ አብርሃም ተኝቶ ነበር (ዘፍ. 15 ተመልከት)። ቃል ኪዳን የጸጋ ቃል ኪዳን ነበር። እግዚአብሔር ለአብርሃም ቃል ኪዳን ገባለት እንጂ አብርሃም ለእግዚአብሔር ቃል ኪዳን አልገባም።

ጳውሎስ ግን በተጨማሪ ሌላ አስደናቂ እውነትን ይገልጻል። እግዚአብሔር ይህን ቃል ኪዳን ያደረገው ለአብርሃም ብቻ ሳይሆን ለክርስቶስም ጭምር ነበር። «... ለዘርህም ይላል እርሱም ክርስቶስ» (ገላ. 3: 16)።

መጽሐፍ ቅዱስ ስለ «ዘር» የሚናገረው ጽንሰ አሳብ በዘፍ. 3: 15 እንደ ተጠቀሰው ከሰው ውድቀት በኋላ የሚጀምር ነው። እግዚአብሔር በሰይጣን ዘርና (የዚህ ዓለም ልጆች፥ ዮሐ. 8: 33-44 ተመልከት) በሴቲቱ ዘር (የእግዚአብሔር ልጆችና በመጨረሻም የእግዚአብሔር ልጅ) መካከል ጠላትነት እንደሚኖር ተናገረ። መጽሐፍ ቅዱስ ይህን ጠላትነት ያሳያል። ለምሳሌ፡- በቃየልና በአቤል (1ኛ ዮሐ. 3: 10-12)፤ በእስራኤልና በአሕዛብ፤ በመጥምቁ ዮሐንስና በፈሪሳውያን፤ በኢየሱስና በፈሪሳውያን (ማቴ. 3: 7-9፥ ማቴ. 23: 29-33)፤ በእውነተኛ አማኝና በአስመሳይ አማኝ መካከል ያለውን ጠላትነት ማየት ይቻላል (ስለ እንክርዳድ የተሰጠውን ምሳሌ ተመልከት፥ ማቴ. 13: 24-30፥ 36-43)። ሰይጣን በብሉይ ኪዳን የነበረው ዓላማ የሴቲቱ ዘር (ክርስቶስ) ወደ ዓለም እንዳይመጣ መከላከል ነበር። ምክንያቱም የእግዚአብሔር ልጅ አንድ ቀን ራሱን እንደሚቀጠቅጠው ያውቅ ስለ ነበረ ነው።

ስናጠቃልለው እግዚአብሔር ይህን የተስፋ ቃል ኪዳን ያደረገው በክርስቶስ በኩል ከአብርሃም ጋር እንደ ነበር እንረዳለን። ስለዚህ በቃል ኪዳኑ ላይ ማንኛውንም ዓይነት ለውጥ ለማድረግ የሚችሉ እግዚአብሔር አብና እግዚአብሔር ወልድ ናቸው። ሙሴ ይህን ቃል ኪዳን መለወጥ አይችልም። ሊጨምርም ሆነ ሊቀንስ ጨርሶ አይችልም። የይሁዲነት አቀንቃኞች ግን በእግዚአብሔር ጸጋ ላይ ሊጨመር የሚቻል ነገር ያለ ይመስል በእግዚአብሔር ጸጋ ላይ ለመጨመር ፈለጉ፤ ከእግዚአብሔር የተስፋ ቃል ኪዳን ላይ ደግሞ ቀነሱ። በመጀመሪያው የቃል ኪዳን ስምምነት ላይ ስላልነበሩ ይህን ለማድረግ መብት አልነበራቸውም።

በቁ. 17 ላይ የምንመለከተው 430 ዓመታት፡ ለመጽሐፍ ቅዱስ ተማሪዎች ለብዙ ዘመናት እንቅጭልሽ ሆናቸው ቆይቷል። አብርሃም ከተጠራበት ጊዜ አንሥቶ (ዘፍ. 12) ያዕቆብ ግብፅ እስከ ደረሰበት ወቅት ድረስ ያለው ጊዜ 215 ዓመታት ነው (ዘፍ. 46)። [ይህን የምናገኘው በሚከተለው ሁኔታ ነው፡ - አብርሃም እግዚአብሔር ሲጠራው የ75 ዓመት ሰው ነበር፤ ይሰሐቅ ሲወለድ ደግሞ የ100 ዓመት ሰው ነበር (ዘፍ. 12፡4፤ 21፡5)። በእነዚህ ሁለት ጊዜያት መካከል ያለው ልዩነት 25 ዓመት ነው። ይሰሐቅ ያዕቆብ በሚወለድበት ጊዜ የ60 ዓመት ሰው ነበር (ዘፍ. 25፡26)፤ ያዕቆብ ደግሞ ወደ ግብፅ ሲሄድ የ130 ዓመት ሰው ነበር (ዘፍ. 47፡9)። ስለዚህ 25፡-60፡-130 ለ 215 ዓመት ይመጣል።] ሙሴ ግን እስራኤላውያን በግብፅ መጸተኛ ሆነው የኖሩት ለ430 ዓመታት እንደ ነበረ ይነግረናል (ዘጸ. 12፡40)። ስለዚህ ከአብርሃም ጥሪ ጀምሮ ሕግ እስከ ተሰጠበት ጊዜ ድረስ ያሉት ዓመታት 645 እንጂ 430 አይደሉም። በዘፍ. 15፡13 እና የሐዋ. 7፡6 ደግሞ እስራኤላውያን በግብፅ የቆዩባቸው ዓመታት 400 ዓመታት ያህል እንደ ሆኑ ተገልጾአል።

ለዚህ እንቅጭልሽ በርካታ መፍትሔዎች ቢሰጡም፡ ከሁሉ የላቀው አርኪ መልስ ግን የሚከተለው ነው፡ - ጳውሎስ የቆጠረው ያዕቆብ ወደ ግብፅ የሄደበትና እግዚአብሔር ተገልጦ ቃል ኪዳኑን ካረጋገጠለት ጊዜ ጀምሮ ነው (ዘፍ. 46፡1-4)። ይህ 430 ዓመታት እግዚአብሔር ቃል ኪዳኑን እንደገና ካጸናበት ጊዜ ጀምሮ ሕግ በሲና ተራራ እስከ ተሰጠበት ጊዜ ድረስ ያለው ነው።

ስለ ጊዜው ጉዳይ ከሚሰጠው መፍትሔዎች የምንመርጠው የትኛውም ቢሆን የቀረበው መሠረታዊ የመከራከሪያ አሳብ ግን ግልጽ ነው፡ - ይህም

ከብዙ መቶ ዓመታት በኋላ የተሰጠው ሕግ አስቀድሞ በነበሩ ወገኖች የተደረገውን ቃል ኪዳን ለመለወጥ አይችልም የሚል ነው። እዚህ ላይ እንደ ሙሴ ሕግ ያሉ በኋላ የተሰጡ መገለጦች ቀደም ብለው ከተሰጡት ይልቅ ታላቅና የከበሩ ቢሆኑስ? የሚል ጥያቄ ሊነሣ ይችላል። ሆኖም ግን ጳውሎስ ለዚህም ቢሆን መልስ አለው።

## 2. ሕጉ ከተሰፋው ቃል አይበልጥም (3: 19-20)

ሕጉ በተሰጠበት ጊዜ የተፈጸመው ነገር የማይረሳና ጉልህ ነበር (ዘጸ. 19)። ነገድንዳዊ የመብረቅ ብልጭታ የታየበትና በዚህ ምክንያት ሕዝቡ በፍርሃት የተንቀጠቀጠበት ጊዜ ነበር። ሙሴ እንኳ በፍርሃት ሲንቀጠቀጥ ነበር (ዕብ. 12: 18-21)። ይህ ክስተት አብርሃም ቃል ኪዳንን ከተቀበለበት ሁኔታ ጋር(ዘፍ. 15) ሲነጻጸር አስገራሚ ትዕይንት የታየበት ነበር። የይሁዲነት አቀንቃኞችም ይህ ስሜት የሚነካ ውጫዊ ድርጊት ደስ እንዳሰኛቸውና እንደነካቸው አያጠራጥርም። ጳውሎስ ግን ሕጉ ከቃል ኪዳን ተስፋ በሁለት መንገድ እንደሚያንስ ያመለክታል።

ሕጉ ጊዜያዊ ነበር (3: 19)። «... ተስፋው የተሰጠው ዘር እስኪመጣ ድረስ... ተጨመረ» ይላል። አሁን ጊዜያዊ የሆነው ሕግ ቋሚ ከሆነው ቃል ኪዳን ሊበልጥ እንደማይችል ግልጽ ነው። እግዚአብሔር ከአብርሃም ጋር የገባውን ቃል ኪዳን በምታነበበት ጊዜ አብርሃም እንዲያሟላ የተጠየቀው ቅድመ ሁኔታ መኖሩን አታይም። በቅድመ ሁኔታ ላይ የተመሠረተ አንዳችም ነገር አልነበረም። ቃል ኪዳን በጸጋ የተሰጠ ነበር። የሕግ በረከቶች ግን አንዳንድ ቅድመ ሁኔታዎች ማሟላትን የሚጠይቁ ነበሩ። በተጨማሪም ሕጉ ማክተሚያ ነጥብ ነበረው። ይህም «ዘሩ (ክርስቶስ) እስኪመጣ ድረስ» ነበር። ሕግ በክርስቶስ ሞትና ትንሣኤ ፍጻሜውን አግኝቶአል። ሕግ ከእኛ የሚጠይቀው ጽድቅ፣ ከእንግዲህ በመንፈስ ቅዱስ በኩል በእኛ ውስጥ ይሟላል (ሮሜ 7: 4፤ 8: 1-4)።

ሕግ መካከለኛ አገናኝን ይፈልግ ነበር (3: 19-20)። እግዚአብሔር ለእስራኤል ሕዝብ ሕግን የሰጠው በመላእክት በኩል ሙሴን መካከለኛ በማድረግ ነበር። እስራኤላውያን «በመላእክት ሥነ-ሥርአት ሕግን» ተቀበሉ (የሐዋ. 7: 53)። ይህ ሕዝብ ሕጉን የተቀበለው በሦስተኛ አካል በኩል ነበር ማለት ነው። ሰንሰለቱ እግዚአብሔር ለመላእክቱ፣ መላእክት ደግሞ ለሙሴ ነበር። ነገር ግን እግዚአብሔር ከአብርሃም ጋር ቃል ኪዳንን ያደረገው

ያለምንም መካከለኛ አካል እርሱና አብርሃም በቀጥታ በሚገናኙበት መንገድ ነበር። እግዚአብሔር፤ ለአብርሃምና ለዘሩ የሚያደርገውን ሁሉ በቀጥታ ገለጠለት። መካከለኛ አስማሚ የሚያስፈልገው ስምምነቱ የሚደረገው በሁለት የተለያዩ አካላት መካከል ሲሆን ነው፤ የአብርሃምን ጉዳይ ስንመለከት ግን ይህን ቃል ኪዳን እግዚአብሔር ለአብርሃም ያደረገው እንጂ አብርሃም ለእግዚአብሔር የገባው ስላልነበር መካከለኛ አላስፈለገም። «እግዚአብሔር... አንድ ነው» (ገላ. 3:20)። ስለዚህ በመካከል የሚቆም ወይም የሚያስማማ አያስፈልገውም።

የይሁዲነት አቀንቃኞች ሕግ በተሰጠበት ጊዜ በታየው ክብር፤ ነጎድንድ፤ የመብረቅ ብልጭታ፤ መላእክትና ሌሎች ውጫዊ ነገሮች ተደንቀው ነበር። ጳውሎስ ግን ከውጫዊ ነገሮች ይልቅ አስፈላጊ የሆነውን ዋናውን ጉዳይ አሻግሮ ተመለከተ። ሕጉ ጊዜያዊ ነበር፤ መካከለኛ አገናኝም አስፈላጊነት ነበር። የተስፋው ቃል ኪዳን ግን ቋሚ ነበር፤ መካከለኛ አገናኝም አላስፈለገውም። ስለዚህ ቃል ኪዳኑ ከሕግ እጅግ የላቀ ነው ከማለት በቀር ምንም አማራጭ ሊኖር አይችልም።

### 3. ሕጉ የተስፋን ቃል አይጻረርም (3:21-26)

የይሁዲነት አቀንቃኞች በቁጥር 21 ያለውን ጥያቄ «እንግዲህ ሕግ የእግዚአብሔርን የተስፋ ቃል የሚቃወም ነውን?» በማለት ሲያስተጋቡ እንመለከታለን። እግዚአብሔር የራሱን አሳብ ይቃረናልን? ቀኝ እጁ የምታደርገውን ግራ እጁ አታውቅምን? ጳውሎስ ለዚህ ጥያቄ መልስ በሚሰጥበት ጊዜ ስለ እግዚአብሔር ዓላማዎችና መንገዶች ያለውን ጥልቅ አመለካከት ይገልጻል። የእግዚአብሔርን ዓላማ ከግብ ለማድረስ ሕግ ከተስፋው ቃል ጋር ይተባበራል አለ እንጂ ሕጉ የተስፋ ቃሉን ይጻረራል አላለም። ሕግና ጸጋ እርስ በእርሳቸው የሚቃረኑ ቢመስሉም እንኳ በሚገባ ጠለቅ ብለን ስንመረምር ግን አንዱ ሌላውን እንደሚደግፍ እንገነዘባለን። እንጊዴህ ሕግ ለምን ተሰጠ?

(1) ሕግ የተሰጠው ሕይወትን ለማስገኘት አልነበረም (3:21)። የሙሴ ሕግ የአይሁድን ሕዝብ ሕይወት ይቆጣጠር እንደነበር እውነት ቢሆንም ለሕዝቡ መንፈሳዊ ሕይወት አልሰጠም፤ ሊሰጥም አይችልም ነበር (ገላ. 3:21፤ ከ2:21 ጋር መመሳከር አለበት)። ሕይወትና ጽድቅ በሕግ በኩል የሚገኙ ቢሆን ኖሮ ኢየሱስ ክርስቶስ በመስቀል ላይ መሞት

አያስፈልገውም ነበር። ነገር ግን ኢየሱስ ሞቷልና፤ ስለዚህ ሕግ ለኃጢአተኞች ሕይወትና ጽድቅ ሊሰጥ ጨርሶ አይችልም ማለት ነው። እስራኤላውያንን ራስን ወደሚያጸድቅ ሃይማኖታዊ ሥነ-ምግባር የመራቸው «የሕግ አምልኮ» ነበር። ክርስቶስን እንዳይቀበሉ ያደረጋቸውም ይህ ነበር (ሮሜ 9: 30-10: 13)።

## 2 ሕግ የተሰጠው ኃጢአትን ለመግለጥ ነበር (3: 19፥ 22)

አንድን ኃጢአተኛ ወደ ኢየሱስ ክርስቶስ ለማምጣት ሕግና ጸጋ ሲተባበሩ የምናየው እዚህ ላይ ነው። ሕግ ለአንድ ኃጢአተኛ ጥፋተኛ መሆኑን ሲያሳየው ጸጋ ደግሞ በክርስቶስ ሊያገኘው የሚችለውን ይቅርታ ያሳየዋል። «ሕግ ቅዱስ ነው፤ ትዕዛዜቱም ቅድስትና ጸድቅት በጎም ናት» (ሮሜ 7: 12)። እኛ ግን የረከስን ኃጢአተኞችና ክፉዎች ነን። ኃጢአተኛ የሚያደርገን ሕግ አይደለም፤ ኃጢአተኞች መሆናችንን ግን ይገልጥልናል (ሮሜ 3: 2 ተመልከት)። ሕጉ «እድፋም ፊታችንን» የሚያሳየን መስተዋት ነው (ያዕ. 1: 22-25)። ያደፈውን ፊታችንን ግን በመስተዋት አንታጠብም። በኢየሱስ ክርስቶስ ደም በኩል መንጻትን የሚሰጠን ግን ጸጋ ነው (1ኛ ዮሐ 1: 7)።

ሕጉን ትክክለኛና ተገቢ በሆነ ሁኔታ ልንጠቀምበት እንችላለን፤ በማይገባ መንገድም ልንጠቀምበት እንችላለን (1ኛ ጢሞ. 1: 8-11)። ትክክለኛውና ተገቢው መንገድ የሰዎችን ኃጢአት ሲያሳያቸውና አዳኝ ወደሆነው ጌታ ሲመራቸው ነው። የተሳሳተውና የማይገባው መንገድ ደግሞ ሕግን በመጠበቅ ደህንነትን ለማግኘት መሞከር ነው። ሰዎች «አሥርቱን ሕግጋት በመጠበቅ» ደህንነትን እንዳገኙ ሲናገሩ፤ ስለ እውነተኛው የሕግ ትርጉም ምንም የማያውቁ መሆናቸውን ነው የሚገልጡት። ሕግ አሕዛብም ሆኑ አይሁድ (ጠቅላላ የሰው ዘር) «ከኃጢአት በታች ሁሉን ዘግቶታል» (ገላ. 3: 22)። ሁሉም ኃጢአተኞች ስለ ሆኑ፤ ሁሉም በጸጋ ሊድኑ ይችላሉ። እግዚአብሔር አንድ እንጂ ሁለት የደህንነት መንገድ የለውም። ይኸውም በኢየሱስ ክርስቶስ በማመን ብቻ ነው።

### 3 ሕግ ለክርስቶስ መንገድ ለማዘጋጀት የተሰጠ ነበር (3:23-26)

ጳውሎስ የሞግዚትን ሥራ እንደ ምሳሌ ያቀርባል፤ የሞግዚት ምንነት ለአብዛኛዎቹ አንግቢዎች እንግዳ ሊሆንባቸው አይችልም። በብዙ የግሪክና የሮም ቤተሰቦች ዘንድ በሚገባ የሠለጠነ ባሪያ ልጆችን ትምህርት ቤት በማድረስና በመመለስ እንዲሁም ከትምህርት ቤት ውጭ ባሉ ሰዓታት እነርሱን በመጠበቅ ያገለግላል ነበር። አንዳንድ ጊዜ እነዚህን ልጆች ያስተምራቸዋል፤ ክፉ እንዳይደርስባቸው ይጠበቃቸዋል፤ የማይገባ ነገር እንዳያደርጉም ይከለክላቸዋል፤ አንዳንዴም ሊቀጣቸው እንኳ ይችላል። ጳውሎስ «ሞግዚት» የሚለው ይህንን ነው (3:24)። ስለዚህ ይህ ቃል እንደ ዘመናዊው መምህር ዓይነት ትርጉም ሊሰጠው አይገባውም። የግሪኩ ቃል ትርጉም «ፔዳጎግ» የሚል ቃል የሚሰጥ ሲሆን የዚህ ቀጥተኛ ትርጉም «የልጅ መሪ» እንደ ማለት ነው።

ጳውሎስ ይህንን ምሳሌ በመጠቀም ስለ አይሁድና ስለ ሕጋቸው በርካታ ነገሮችን ይናገራል። በመጀመሪያ ደረጃ አይሁዶች በሕግ አደጉ እንጂ በሕግ አልተወለዱም ይላል። ባሪያው የልጆች ጠባቂና ሥርዓት አስያዥ እንጂ አባት አይደለም። ስለዚህ ሕግ የእስራኤልን ሕይወት ይቆጣጠራል እንጂ ለእስራኤል ሕይወትን አይሰጥም። የይሁዲነት አቀንቃኞች ሕግ ለሕይወትና ለጽድቅ አስፈላጊ ነው በማለት ቢያስተምሩም ጳውሎስ ግን ስሕተታቸውን እያጋለጠ ነው።

ጳውሎስ የሚያቀርበው ሌላው ሁለተኛ ነጥብ ከዚህም የላቀ ጠቃሚ ነው። የጠባቂው (የሞግዚቱ) ሥራ ልጁን ለብስለት(ለእድገት) ማዘጋጀት ሲሆን ልጁ የተወሰነ የእድገት ደረጃ ላይ ከደረሰ በኋላ ግን ሞግዚት አያስፈልገውም፤ ስለዚህ ሕግም የተስፋው ዘር ኢየሱስ ክርስቶስ እስኪመጣ ድረስ የእስራኤልን ሕዝብ የሚያዘጋጅ ነበር። በእግዚአብሔር እቅድ ውስጥ የመጨረሻው ግብ የእርሱ መምጣት ነበር (ቁ. 22)፤ ነገር ግን «እምነት (ክርስቶስ) ሳይመጣ» (ቁ. 23) የእስራኤል ሕዝብ «በሕግ ታስሮ ነበር» (ቀጥተኛ ትርጉም ነው)።

እስራኤልን ከአሕዛብ የለየው ሕግ ነበር (ኤፌ. 2:12-18)። የሕይወታቸውን የተለየ ገጽታ ሁሉ ይገዛ ነበር። በአይሁድ ሕዝብ የምእተ

ዓመታት ታሪክ ሕግ ለክርስቶስ መምጣት እያዘጋጃቸው ነበር። አዳኝ እንደሚያስፈልጋቸውም የሚያስገነዝባቸው ነበር። በሕግ ውስጥ የሚገኙት ጥላዎችና ተምሳሌቶች የመሢሔ አምሳያዎች ነበሩ (ሉቃስ 24:27 ተመልከት)።

ለዚህ መልካም ምሳሌ የሚሆንልን በማቴዎስ 19:16-22 የተጠቀሰው የወጣቱ ባለጠጋ ታሪክ ነው። ይህ ሰው ማንኛውም ሰው የሚያስፈልገው ነገር ሁሉ ቢኖረውም እርካታ ግን አልነበረውም። በሕይወቱ ዘመን ሁሉ ትእዛዛትን ለመጠበቅ ቢሞክርም አንድ የጎደለው ነገር እንዳለ ግን ይሰማው ነበር። ወደ ክርስቶስ ያመጡት ራሳቸው ሕግጋቱ ነበሩ። ኃጢአተኞች በደላቸውን እንዲገነዘቡ ማድረግ ከሕግ ዓላማዎች አንዱ ነው። በዚህ ሰው ታሪክ ውስጥ የሚያሳዝነው ነገር በሕግ መስተዋት ውስጥ ራሱን ሲመለከት የመጨረሻው ትዕዛዝ ማለትም («አትመኝ») የሚለውን አልፈጸመም ነበር። ስለዚህ ለተገለጸለት ነገር ታማኝ ባለመሆኑ የዘላለምን ሕይወት ሳያገኝ ተመለሰ።

ሕግ ዓላማውን ፈጽሟል፤ አዳኙ ስለ መጣ «ሞግዚት» ከእንግዲህ አያስፈልግም። መሢሔ በተገለጸበት ወቅት የእስራኤል ሕዝብ ሳይቀበሉት በመቅረታቸው አሳዛኝ ነው። ይህም በመሆኑ እግዚአብሔር በመጨረሻ ቤተ መቅደሱን መደምሰስና ሕዝቡን መበተን ነበረበት። ስለዚህም ዛሬ ለሃይማኖተኛው አይሁዳዊም ቢሆን አባቶቹ ሲያመልኩ በነበሩበት መንገድ እግዚአብሔርን ለማምለክ አይቻለውም። መሠዊያ፣ የክህነት አገልግሎት፣ መሥዋዕት፣ ቤተ መቅደስና ንጉሥ የለውም (ሆሴ. 3:4)። በክርስቶስ ያመነ ማንኛውም ሰው ግን አይሁድ ሆነ አሕዛብ የእግዚአብሔር ልጅ የመሆንን መብት እንዲያገኝ እነዚህ ነገሮች ሁሉ በክርስቶስ ተፈጽመዋል።

ሕጉ የተስፋ ቃሉን ሊለውጥ አይችልም፤ ደግሞም ከተስፋ ቃሉ አይበልጥም። ነገር ግን ሕጉ የተስፋ ቃሉ ተጻራሪ አይደለም፤ ሕግና ጸጋ በአንድነት ኃጢአተኞችን ወደ አዳኛቸው ለማምጣት የሚሠሩ ናቸው።

#### 4. ሕግ የተስፋው ቃል ሊያደርገው የሚችለውን ነገር ማድረግ አይችልም (3:27-29)

በኢየሱስ ክርስቶስ መምጣት የእስራኤል ሕዝብ ከልጅነት ወደ ጉልምስና ተሸጋገረ። ረጅሙ የዝግጅት ወቅት ተጠናቀቀ። ሕግ የተወሰነ ክብር ቢኖረውም፣ በክርስቶስ የሚገኘው የእግዚአብሔር የጸጋ ማዳን ግን

እጅግ የላቀ ክብር ነበረው። ሕግ ኃጢአትን መግለጥ ይችላል፤ እስከ ተወሰነ ደረጃ ቢሆንም ባሕርይንም መቆጣጠር ይችላል። ነገር ግን ኢየሱስ ክርስቶስ ለኃጢአተኛ የሚያደርገውን ነገር ማድረግ ጨርሶ አይችልም።

በመጀመሪያ ደረጃ ሕግ ኃጢአተኛን ማጽደቅ አይችልም። እግዚአብሔር እንዲህ ይላል፡ - «ኃጢአተኛን አላጸድቅም» (ዘጸ. 23: 7)። ጳውሎስ ግን እግዚአብሔርን «ኃጢአተኛውን የሚያጸድቅ» ብሏል (ሮሜ 4: 5)። ንጉሥ ሰለሞን የሠራው ቤተ መቅደስ በሚመረቅበት ወቅት ባደረገው ጽሑት «በበደለኛውም ላይ ፍረድ፤ . . . ንጹሐንም አጽድቀው» አለ (1ኛ ነገሥት 8: 32)። በእግዚአብሔር የቅድስና ዓይን ስንመለከተው ይህ ትክክለኛና ተገቢ ጽሑት ነበር። ችግሩ ግን ጸድቅ የሆነ ማንም አለመኖሩ ነው። ኃጢአተኛ በእግዚአብሔር ፊት ጸድቅ የሚባለው በክርስቶስ በሚያምንበት ጊዜ ብቻ ነው።

በተጨማሪም ሕግ ሰውን ከእግዚአብሔር ይለያል እንጂ አንድ ሊያደርገው ጨርሶ አይችልም። እግዚአብሔር በሚገለጥበት በመገናኛው ድንኳን ዙሪያ አጥር ነበር። በቅድስትና በቅድስተ ቅዱሳን መካከል ደግሞ መጋረጃ ነበር።

በክርስቶስ ማመን ግን «ወደ ክርስቶስ ውስጥ» ያጠምቀናል (ገላ. 3: 27 ቀጥተኛ ትርጉም)። ይህ የመንፈስ ቅዱስ ጥምቀት አማኝን የክርስቶስ ወገን ያደርገዋል፤ የአካሉ ክፍልም ያደርገዋል (1ኛ ቆሮ. 12: 12-14)። የውኃ ጥምቀት የዚህ የመንፈስ ቅዱስ ውስጣዊ ሥራ ውጫዊ ተምሳሌት ነው (የሐዋ. 10: 44-48 ተመልከት)።

«ክርስቶስን ለብሳችኋልና» (ገላ. 3: 27) የሚለው ሐረግ ልብስ መለወጥን የሚያመለክት ነው። አማኞች እድፋሙን የኃጢአት ቡትቶ አውልቀው ጥለው (ኢሳ. 64: 6)፤ በእምነት ከክርስቶስ ጋር ባላቸው አንድነት የጽድቅ መጎናጸፊያ ተቀብለዋል (ቆላ. 3: 8-15 ተመልከት)። ለገላትያ ሰዎች ግን «ልብስን የመቀየር» አሳብ ተጨማሪ ትርጉም ነበረው። አንድ ሮማዊ ሕጻን ከልጅነት ዕድሜው አልፎ ወደ ጉልምስና ሲደርስ የልጅነት ልብሱን አውልቆ ቶጋ የሚባለውን የአዋቂ ልብስ ይለብስ ነበር። በክርስቶስ ያመነ ግን ለእግዚአብሔር ሕፃን ልጅ ብቻ ሳይሆን የእግዚአብሔር ጎልማሳ ልጅ ጭምር ነው (ገላ. 3: 26 ተመልከት፤ በዚህ ስፍራ ሕፃን የሚለው ቃል የእግዚአብሔር ጎልማሳ ልጅ ተብሎ መተርጎም አለበት)።

አማኞቹ በእግዚአብሔር ፊት ያላቸው ስፍራ የጎልማሳ ልጅ ሆኖ ሳለ፥ ታዲያ ሕፃንነትን ወደሚያመለክተው ወደ ሕግ አሳብ ለምን ይመለሳሉ?

«ሁላችሁ በክርስቶስ ኢየሱስ አንድ ሰው ናችሁና» (ገላ. 3:28) የሚለው ምን ዓይነት አስደናቂ አባባል ነው! ሕግ በግለሰቦችና በሕዝቦች መካከል ብቻ ሳይሆን በተለያዩ የምግብ ዓይነቶችና እንስሳት መካከል እንኳ ልዩነት አድርጓል። ኢየሱስ ክርስቶስ ግን ለመከፋፈል ሳይሆን አንድ ለማድረግ መጣ።

በገላትያ ኅብረተሰብ ውስጥ ባሪያዎች እንደ ዕቃ ይቆጠሩ ነበር፤ ሴቶችም ምንም ክብር አልነበራቸውም፤ አይሁዳውያን ደግሞ አሕዛብን ይንቋቸው ነበር፤ ስለሆነም ይህ ለገላትያ ክርስቲያኖች ደስ የማያሰኝ ዜና ነበር።

ፈሪሳዊያን በየቀኑ ጥዋት እንዲህ እያሉ ይጸልዩ ነበር፡- «እግዚአብሔር ሆይ! አይሁድ እንጂ አሕዛብ ስላልሆንኩ፥ ወንድ እንጂ ሴት ስላልሆንኩ፥ ነፃ ሰው እንጂ ባሪያ ስላልሆንኩ አመሰግንሃለሁ።» በክርስቶስ ግን እነዚህ ሁሉ ልዩነቶች ተወግደዋል።

ይህ ማለት ክርስቶስን በማመን በምንለወጥበት ጊዜ ብሔራችን፥ የፖለቲካ አቋማችን ወይም ጾታችን ይለወጣል ማለት አይደለም። ነገር ግን በክርስቶስ ኢየሱስ በኩል ከእግዚአብሔር ጋር ያለንን መንፈሳዊ ግንኙነት በተመለከተ እነዚህ ነገሮች ዋጋ አይኖራቸውም ማለት ነው። ሕግ ይህን ልዩነት ቢያጠናክረውም እግዚአብሔር ግን በጸጋው ለሰዎች ሁሉ ምህረትን ያደርግ ዘንድ፥ በእርሱ ፊት ሁሉም እኩል መሆናቸውን አወጀ (ሮሜ 11:25-32)።

በመጨረሻ ሕግ የእግዚአብሔር ወራሾች ሊያደርገን ፈጽሞ እንደማይችል እናያለን (ገላ. 3:29)። እግዚአብሔር የተስፋ ቃል የሰጠው ለአብርሃም ዘር ነበር። ያም ዘር ክርስቶስ ነው። (ዘር የሚለው ቃል በነጠላ ቁጥር መሆኑን ልብ በል 3:16)። በእምነት «በክርስቶስ ውስጥ» ከሆንን በመንፈሳዊ አነጋገር እኛም የአብርሃም ዘሮች ነን ማለት ነው። ይህም ማለት እግዚአብሔር ለአብርሃም ተስፋ የሰጠው መንፈሳዊ በረከቶች ሁሉ ወራሾች ነን ማለት ነው። እንዲሁም ስለ ተባለ በተለይ ለእስራኤል ተስፋ የተገቡለት ቁሳዊና ብሔራዊ በረከቶች በሙሉ ቅርተዋል ማለት አይደለም። ነገር ግን በዚህ ጊዜ ያለን ክርስቲያኖች ለመንፈሳዊ ብልጥግናችን ምክንያቱ

እግዚአብሔር ለአብርሃም የገባቸው ተስፋዎች መሆናቸውን ለማሳየት ነው (ሮሜ 11: 13-36 ተመልከት)።

የብሉይ ኪዳን መጻሕፍትን በምናነብበት ጊዜ ይህ የገላትያ ክፍል እጅግ ዋጋ ያለው ሆኖ እናገኘዋለን። የብሉይ ኪዳን መንፈሳዊ ትምህርቶች ለአይሁዶች ብቻ የተሰጡ ሳይሆኑ፤ ለክርስቲያኖችም ከሕይወታቸው ጋር የሚያዛምዷቸው ትምህርቶች እንዳሉዋቸው እናያለን (ሮሜ 15: 4ና 1ኛ ቆሮ. 10: 11-12 ተመልከት)። ብሉይ ኪዳን የክርስቶስን መምጣት ቅድመ ዝግጅት ሲያመለክተን፤ በወንጌል ደግሞ እርሱን ራሱን ቀርቦ እናየዋለን። እንደዚሁም ከሐዋርያት ሥራ እስከ ራዕይ ያለው ክፍል ክርስቶስን የግል አድርጎ መቀበል በግልጽ የሚያመለክተን ነው።

ይህንን በክርስቶስ ያለህን ስፍራ በሚገባ በምትገነዘብበት ጊዜ ለክርስትና ሕይወትህ አዲስ አድናቆትና አመለካከት ይኖርሃል። ይህ ሁሉ የተገኘው በጸጋ እንጂ በሕግ አይደለም። አንተ በእግዚአብሔር ቤተሰብ ውስጥ ጎልማሳ ልጅና ወራሽ ነህ። ታዲያ፤ በርስትህ እየተጠቀምህ ነውን? በሚቀጥለው ክፍል የጳውሎስ ዐቢይ ዓላማ ይህን ማብራራት ይሆናል።

#### ገላትያ 4: 1-18

ነገር ግን እላለሁ፡ ወራሹ ሕፃን ሆኖ ባለበት ዘመን ሁሉ፡ ምንም የሁሉ ጌታ ቢሆን ከቶ ከባሪያ አይለይም፤ ነገር ግን አባቱ እስከ ቀጠረለት ቀን ድረስ ከጠባቂዎችና ከመጋቢዎች በታች ነው። እንዲሁ እኛ ደግሞ ሕፃናት ሆነን ሳለን ከዓለም መጀመሪያ ትምህርት በታች ተገዝተን ባሪያዎች ነበርን፤ ነገር ግን የዘመኑ ፍፃሜ በደረሰ ጊዜ እግዚአብሔር ከሴት የተወለደውን ከሕግም በታች የተወለደውን ልጁን ላከ፤ እንደ ልጆች እንሆን ዘንድ፡ ከሕግ በታች ያሉትን ይዋጅ ዘንድ። ልጆችም ስለ ሆናችሁ እግዚአብሔር አባ አባት ብሎ የሚጮኹ የልጁን መንፈስ በልባችሁ ውስጥ ላከ። ስለዚህ ከእንግዲህ ወዲህ ልጅ ነህ እንጂ ባሪያ አይደለህም፤ ልጅም ከሆንህ ደግሞ በክርስቶስ የእግዚአብሔር ወራሽ ነህ።

ነገር ግን በዚያን ጊዜ እግዚአብሔርን ሳታውቁ በባሕርያቸው አማልክት ለማይሆኑ ባሪያዎች ሆናችሁ ተገዛችሁ፤ አሁን ግን እግዚአብሔርን ስታውቁ ይልቅስ በእግዚአብሔር ስትታወቁ እንደገና ወደ ደካማ ወደሚናቅም ወደ መጀመሪያ ትምህርት እንዴት ትመለሳላችሁ? እንደ ገና ባሪያዎች ሆናችሁ ዳግመኛ ለዚያ ልትገዙ ትወዳላችሁን? ቀንንና ወርን ዘመንንም ዓመትንም በጥንቃቄ ትጠብቃላችሁ። ምናልባት በከንቱ ለእናንተ ደክሜአለሁ ብዬ እፈራችኋለሁ።

ወንድሞች ሆይ፡ እኔ ደግሞ እንደ እናንተ ሆኜአለሁና፡ - እንደ እኔ ሁኑ ብዬ እለምናችኋለሁ። አንዳችም አልበደላችሁኝም። በመጀመሪያ ወንጌልን በሰበክሁላችሁ ጊዜ ከሥጋ ድካም የተነሣ እንደ ነበረ ታውቃላችሁ፤ በሥጋዬም ፈተና የሆነባችሁን ነገር አልናቃችሁትምና አልተጸየፋችሁትም፤ ነገር ግን እንደ እግዚአብሔር መልአክ አዎን እንደ ክርስቶስ ኢየሱስ ተቀበላችሁኝ። እንግዲህ ደስ ማለኝታችሁ ወዴት አለ? ቢቻልስ ዓይኖቻችሁን አውጥታችሁ በሰጣችሁኝ ብዬ እመስክርላችኋለሁ። እንዚያስ እውነቱን ስለ ነገርኋችሁ ጠላት ሆንሁባችሁን? በብርቱ ይፈልጉአችኋል፡ ለመልካም አይደለም፤ ነገር ግን በብርቱ ትፈልጉአቸው ዘንድ በውጭ ሊያስቀሩአችሁ ይወዳሉ። ነገር ግን ከእናንተ ዘንድ በምኖርበት ጊዜ ብቻ ሳይሆን ሁልጊዜ በመልካም ነገር ተፈላጊ ብትሆኑ መልካም ነው።

### ለማደግ ጊዜው አሁን ነው!

የሕግ አከራካሪነት አንዱ አሳዛኝ ገጽታ ደግሞ፤ ምንም እንኳን በውጫዊ መልኩ ሲታይ ሰውን ወደ መንፈሳዊ ብስለት የሚመራ ቢመስልም፤ ሐቁ ግን እንደገና ወደ መንፈሳዊ ልጅነት መምራቱ ነው። አብዛኛዎቹ አማኞች እንደሚመኙት ሁሉ የገላትያ ክርስቲያኖች ለማደግና በክርስቶስ ወደፊት ለመጓዝ ይፈልጉ ነበር። እድገታቸው ግን በተሳሳተ መንገድ ነበር። ይህ ልምምድ የተሻለ ክርስቲያን ለመሆን ብለው በተለያዩ የሕጋዊነት እንቅስቃሴዎች ከሚሳተፉ ሰዎች ልምምድ የተለየ አይደለም። የልባቸው ውስጣዊ ዓላማ ትክክል ቢሆንም ለማደግ የሚጠቀሙበት መንገድ ግን የተሳሳተ ነው።

ጳውሎስ በገላትያ ለነበሩና በእርሱ አገልግሎት ለተለወጡ ተወዳጅ አማኞች ሊያስተላልፈው የፈለገው እውነት ይህንኑ ነው። ሕግ የተሻለ ክርስቲያኖች እንደሚያደርጋቸው እንዲያስቡ የይሁዲነት አቀንቃኞች አደንዝዘዋቸው ነበር። ሕግ አንዳንድ ነገሮች እንዲያደርጉና ያደረጉአቸውንም ነገሮች ውጫዊ ውጤቶች ለመመዘን ያስችላቸው ስለ ነበር አሮጌው ተፈጥሮአቸው በዚህ ተማርኮ ነበር። ድርጊታቸውን በሚመዝኑበትና የሥራ ክንውናቸውን በሚያዩበት ጊዜ ከመርካታቸው በተጨማሪ ጥቂትም ቢሆን ትምክህት እንደሚሰማቸው የተረጋገጠ ነው። እውነታው ሲታይ ወደ ጓላ እየተመለሱ ቢሆንም ለእነርሱ ግን ወደፊት እንደሚሄዱ ይመስላቸው ነበር።

እነዚህ ሰዎች የሚጓዙበትን አውሮፕላን የሚነዳው ነጂ የሚከተለውን ማስታወቂያ ሲናገር የሰሙትን ተጓዦች ይመስላሉ፡ - «ተጓዦቻችን፤ አይሮፕላናችን አቅጣጫውን ስቷል! በዚህም ሁኔታ ያለአንዳች ዓላማ ስንጓዝ ከአንድ ሰዓት በላይ ሆኖናል። ይህ መጥፎ ዜና ቢሆንም መልካሙ ዜና ግን ጊዜያችንን በጥሩ ሁኔታ እያሳለፍን መሆናችን ነው።»

የገላትያ ሰዎች የክርስትና ሕይወትን ለመኖር ሕጋዊነት እንደማያስፈልጋቸው ለማሳመን ጳውሎስ ሦስት ነጥቦችን አቅርቦአል። የሚያስፈልጋቸው ሁሉ በኢየሱስ ክርስቶስ ውስጥ አላቸው።

# 1. የእግዚአብሔር ቤተሰብ አባል የሆኑበትን መንገድ ይገልጽላቸዋል (4: 1-7)።

በክርስትና ሕይወታችን ካገኘናቸው በረከቶች አንዱ በእግዚአብሔር ቤተሰብ ውስጥ እንደ ልጅ መሆናችን ነው (ገላ. 4: 5፥ ኤፌ. 1: 5)። ወደ እግዚአብሔር ቤተሰብነት የገባነው አንድ ማደሪያና መጠለያ የሌለው ልጅ በአንድ ቤተሰብ ውስጥ እንዲኖር በሚደረግበት መንገድ አይደለም። የእግዚአብሔር ቤተሰብ የሆንነው ከእግዚአብሔር ዳግም በመወለድ ነው (ዮሐ. 3: 3)።

አዲስ ኪዳን ለዚህ ቃል የሚሰጠው «ጎልማሳ ሆነን እያለ የአንድ ቤተሰብ አባል መሆን» የሚል ነው። በእግዚአብሔር ቤት ውስጥ ስላለን ስፍራ የሚናገር ቃል ነው። የልጅነት መብት ሁሉ የተሰጠን ትላልቅ ልጆች ነን እንጂ ሕፃናት አይደለንም።

አብዛኛዎቹ የአዲስ ኪዳን ትርጉሞች በእግዚአብሔር ሕፃናት ልጆችና በእግዚአብሔር ጎልማሳ ልጆች መካከል ልዩነት መኖሩን ያለመግለጣቸው የሚያሳዝን ነው። በክርስቶስ በማመናችን ከእግዚአብሔር ቤተሰብ ለመወለዳችን እውነት ነው። በዚህ ሁኔታ በመወለዳችንም የእግዚአብሔር ጎልማሳ ልጆች ሆነን በዚያ ቤተሰብ ውስጥ የወራሽነት መብትና ሥልጣን አለን። አንድ ኃጢአተኛ በክርስቶስ አምኖ ሲድን ዕድገት የሚያስፈልገው «መንፈሳዊ ሕፃን» (1ኛ ጴጥ. 2: 2-3) ተደርጎ ነው የሚቆጠረው። ሆኖም ስለ ስልጣኑ ካሰብን ግን የአባቱን ሀብት በሙሉ መጠቀም የሚችልና የልጅነት መብቶች የተረጋገጡለት ጎልማሳ ልጅ ነው።

የእግዚአብሔር ቤተሰብ አባል የምንሆነው በዳግም ልደት ሲሆን፥ በእግዚአብሔር ቤተሰብ አባልነታችን የምንደሰተው ግን እንደ ልጅ በመቆጠራችን ይሆናል። ስለዚህ በክርስቶስ ላለው መንፈሳዊ ብልጥና ተጠቃሚ ለመሆን አንድን ክርስቲያን ምንም የሚያግደው ነገር አይኖርም። «ልጅም ከሆንህ ደግሞ በክርስቶስ የእግዚአብሔር ወራሽ ነህ» (ገላ. 4: 7)። ከዚህ በመቀጠል ጳውሎስ ወደ አንድ ቤተሰብ በጎልማሳነት እንደ ልጅ ስለ መቀላቀል ለአንባቢዎቹ ሦስት እውነታዎችን በመጥቀስ ያስታውሳቸዋል።

እነርሱም የሚከተሉት ናቸው፡- በፊት የባርነት ልጆች ነበርን (4: 1-3)። አባቱ ምንም ያህል ባለጸጋ ቢሆንም፥ ለአካለ መጠን ያልደረሰ ልጅ የአባቱ ሀብት ተጠቃሚ ሊሆን አይችልም። በሮም ግዛት የነበሩ ባሪያዎች

ለሀብታም ጌቶቻቸው ልጆች እንክብካቤ ያደርጉ ነበር። የማንም ልጅ ይሁን በባርያው ቁጥጥር ሥር እስካለ ድረስ ሕፃን ነው። ሕፃኑ ልጅ ከሚጠብቀው አገልጋይ ብዙም የተሻለ ደረጃ የለውም። አገልጋዩን የሚያዘው የቤቱ ጌታ ነው፤ አገልጋዩ በተራው ደግሞ ሕፃኑን ያዘዋል።

በሕግ ዘመን የአይሁዶች መንፈሳዊ ሁኔታ ይህን ይመስላል። እንደምታስታውሰው ሕግ ሕዝቡን ሥርዓት የሚያስይዝና ለክርስቶስ መምጣት የሚያዘጋጅ «ሞግዚት» ነበር (ገላ. 3:23-25)። ስለዚህ የይሁዲነት አቀንቃኞች፣ የገላትያን ሰዎች ወደ ሕጋዊነት በሚመልሱበት ጊዜ ወደ ሃይማኖታዊ ባርነት ብቻ ሳይሆን ወደ መንፈሳዊ ሕፃንነትና ያለመብሰል እየመሯቸው ነበር።

ጳውሎስ አይሁዳውያንን «ከዓለም መጀመሪያ ትምህርት በታች» (4:13) ሆነው እንደ ትናንሽ ልጆች በባርነት ውስጥ እንደ ነበሩ ይናገራል። ይህም ማለት መሠረታዊ ትምህርት የሚረዱ ወይም እንደ አዲስ ፊደል ቆጣሪ አስተሳሰብ ጨቅላዎች ነበሩ። ስለዚህ እስራኤላውያን ለ15 ምእተ ዓመታት ለክርስቶስ መምጣት እንዲዘጋጁ መንፈሳዊ ፊደል በሚማሩበት የሕፃናት መጀመሪያ ደረጃ ትምህርት ቤቶች ውስጥ ነበሩ። ከዚያ በኋላ «አልፋና ኦሜጋ» (ራዕይ 22:13) የሆነው ኢየሱስ ክርስቶስ ይገለጥላቸዋል። ለሰው ልጅ የሚያስፈልገው መንፈሳዊ መገለጥ ሁሉ የተጠቃለለው በእርሱ ነው። የእግዚአብሔር የመጨረሻ ቃልም እርሱ ነው (ዕብ. 1:1-3)።

ስለዚህ ሕጋዊነት ወደ ኋላ ወደ ልጅነት መመለስ እንጂ ወደፊት ወደ ጉልህነትና ወደ ብስለት መጓዝ አይደለም። ሕግ በክርስቶስ ወደሚገኘው የመጨረሻ መገለጥ የሚደረግ ዝግጅት እንጂ የእግዚአብሔር የመጨረሻ መገለጥ አይደለም። እርግጥ አንድን ቋንቋ ለመረዳት መሠረት የሆኑትን ፊደሎችን ማወቁ ወሳኝ ነው። ዳሩ ግን ከቤተ መጻሕፍት ውስጥ ገብቶ በየመደርደሪያው ላይ ያሉትን ትላልቅ ሥነ-ጽሑፎች በማንበብ ምትክ ፊደሎችን በመደጋገም የሚቆጥር ሰው ያልበሰለ አላዋቂ መሆኑን ያሳያል። በሕግ ሥር የነበሩ አይሁዳውያን በነጻነት ሐሴት የሚያደርጉ ጎልማሳ ልጆች ሳይሆኑ የባርነት ልጆች ነበሩ።

እግዚአብሔር ግን ከባርነት ዋጀን (4:4-5)። «የዘመኑ ፍጻሜ» (ቁ. 4) የሚለው አገላለጽ ዓለም በእግዚአብሔር ፈቃድና ጥበቃ ለአዳኙ መወለድ ተዘጋጅታ ስትጠብቅ የነበረችበትን ጊዜ ያመለክታል። ኢየሱስ በተወለደበት

ወቅት በሮም ግዛት ሥር የነበሩት ሕዝቦች የታላቁን ነፃ አውጪ መምጣት በታላቅ ናፍቆት ይጠባበቁ እንደ ነበር ታሪክ አዋቂዎች ይናገራሉ። የቀድሞዎቹ ሃይማኖቶች እየሞቱ ነበር፤ የጥንቶቹ ፍልስፍናዎች የሰዎችን ሕይወት ለመለወጥ የማይችሉ ባዶና ኃይል አልባ ሆነዋል፤ አዲስና እንግዳ ሃይማኖቶች አገሩን እያጥለቀቁ ነበር። በሁሉም ስፍራ ሃይማኖታዊ ክስረትና መንፈሳዊ ረሃብ ነበር። በዚህ ሁሉ የሚታየው እግዚአብሔር ለልጁ መገለጥ ዓለምን እያዘጋጀ እንደ ነበረ ነው።

ከታሪካዊ አመለካከት አንጻር ስንመለከተው የሮም መንግሥት ራሱ እንኳ ለአዳኙ መወለድ ዓለምን በማዘጋጀት ረድቷል። ከተሞች እርስ በእርሳቸውና በመጨረሻም ከሮም ከተማ ጋር የሚያገናኙባቸው መንገዶች ተሠርተላቸው ነበር። የሮም ሕግጋት የዜጎችን መብት ሲያስከብሩ ወታደሮቹ ደግሞ ሰላምን ያስጠብቁ ነበር። ከግሪካውያንና ሮማውያን ወራሪዎች የተነሣ የላቲንንና የግሪክ ቋንቋ በሮም ግዛት ሁሉ ታዋቂ ሆኑ። የክርስቶስ በቤተልሔም መወለድ በእግዚአብሔር እቅድ የተፈጸመ ድርጊት እንጂ አጋጣሚ አልነበረም። «የዘመኑ ፍጻሜ በደረሰ ጊዜ» ኢየሱስ መጣ። (ዳግም ተመልሶ የሚመጣውም በትክክለኛው ወቅት መሆኑን በዚህ አጋጣሚ ማስተዋል አለብን።)

ጳውሎስ፡ ኢየሱስ ክርስቶስ አምላካዊና ሰብዓዊ ባሕርያት እንዳሉት በጥንቃቄ ገልጿል (ቁ. 4)። እንደ አምላክነቱ «ከአብ ወጥቶ» መጥቷል (ዮሐ. 16:28)። ነገር ግን እንደ ሰውነቱ ደግሞ «ከሴት ተወልዷል»። በጥንቱ የተስፋ ቃል አዳኙ «ከሴቲቱ ዘር» የሚገኝ እንደሚሆን ተገልጿል ነበር (ዘፍ. 3:15)። ኢየሱስ ያንን የተስፋ ቃል ፈጽሞታል (ኢሳ. 7:14፤ ማቴ. 1:18-25)።

ጳውሎስ የእግዚአብሔር ልጅ ሆኖ የመጣው ማን እንደሆነ፤ መቼ እንደ መጣና እንዴት እንደ መጣ ነግሮናል። አሁን ደግሞ ለምን እንደ መጣ ይገልጻልናል፡- «ከሕግ በታች ያሉትን ይዋጅ ዘንድ» (ገላ. 4:5)። መዋጀት የሚለውን ቃል ከዚህ በፊት ተጠቅሞበታል (3:13)። ትርጉሙም «ዋጋ በመክፈል ነፃ ማውጣት» ማለት ነው። አንድ ሰው በየትኛውም የሮም ከተማ ውስጥ ባሪያ በመግዛት የገዛውን ባሪያ ለራሱ በባርነት ሊያሳድረው ወይም ነፃ ሊያወጣው ይችላል ነበር። (በሮም መንግሥት ውስጥ በጠቅላላ ወደ 60 ሚሊዮን የሚደርሱ ባሮች ነበሩ።) ኢየሱስ የመጣው ነፃ ሊያወጣን ነው። ስለዚህ ወደ ሕግ ወደ ኋላ መመለስ ማለት ክርስቶስ በመስቀል ላይ የሠራውን ሥራ መና ማስቀረት ማለት ነው። ክርስቶስ የገዛን ልጆች እንጂ ባሪያዎች

ሊያደርገን አልነበረምና! አይሁዳዊያን በሕግ ሥር ያሉ ተራ ሕፃናት ሲሆኑ፥ አማኞች ግን በጸጋ በእግዚአብሔር ቤተሰብ ውስጥ ጎልማሳዎች ናቸው።

እዚህ ነጥብ ላይ «የእግዚአብሔር ትናንሽ ልጆች(ሕፃናት)» በመሆንና «የእግዚአብሔር ጎልማሳ ልጆች» በመሆን መካከል ያለውን ንጽጽር በሠንጠረዥ ማየት የተሻለ ይሆናል።

**ትንሽ ልጅ (ሕፃን)**

በዳግም ልደት

ልጅነት ወደ ቤተሰቡ መግባት (መቀላቀል)

በጠባቂ ሥር ያለ

**ልጅ (ጎልማሳ)**

በጉዲፈቻ (ከተወለደ በኋላ እንደ ልጅ

የአንድ ቤተሰብ አባል መሆን)

በቤተሰቡ መካከል በደስታ የሚኖር

የጎልማሳነት ነፃነት ያለው

ለመውረስ የማይችል

የአባቱ ወራሽ የሆነ

አሁን ልጆችም ወራሾችም ነን (4:6-7)። በዚህ አጋጣሚ ሦስቱ የሥላሴ አካላት በመንፈሳዊ ልምምዳችን ውስጥ ስላላቸው ድርሻ እናያለን። እግዚአብሔር አብ ልጁን ይሞትልን ዘንድ ላከልን። እግዚአብሔር ወልድ ደግሞ መንፈሱን በውስጣችን ይኖር ዘንድ ላከልን። በዚህ ስፍራ ለንጽጽር የቀረቡት አገልጋዮችና ልጆች እንጂ ሕፃናትና ጎልማሳ ልጆች አይደሉም። ምንም እንኳን ኮብላዩ ልጅ ከእርሱ የተወለደ ልጁ ቢሆንም አባቱን ከአገልጋዮቹ እንደ አንዱ አድርጎ እንዲቀበለው እንደ ጠየቀው ሁሉ የገላትያ ሰዎችም እግዚአብሔር እንደ ባርያ አድርጎ እንዲቆጥራቸው ፈለጉ (ሉቃስ 15:18-19)። ይህን ንጽጽር ቀለል ባለ መልኩ እንደሚከተለው ማየት ይቻላል። ለምሳሌ፡-

ልጅ የአባቱ ዓይነት ባሕርይ ሲኖረው የአገልጋዩ ባሕርይ ግን የተለየ ይሆናል። እኛም በክርስቶስ በምናምንበት ጊዜ መንፈስ ቅዱስ በውስጣችን ስለሚኖር «ከመለኮት ባሕርይ ተካፋዮች» ነን ማለት ነው (2 ጴጥ. 1:4)። ሕግ ግን ለአንድ ሰው የመለኮት ባሕርይ ሊሰጥ ፈጽሞ አይችልም። ሕግ ሊያደርግ የሚችለው ሰው መለኮታዊ ባሕርይ የጎደለውና ተስፋ ቢሰጥ መሆኑን ማሳየት ብቻ ነው። ስለዚህ አማኝ ወደ ሕግ በሚመለስበት ጊዜ በውስጡ ያለውን መለኮታዊ ተፈጥሮ በመካድ አሮጌው ተፈጥሮ (ሥጋው) ሥራውን እንዲሠራ እድል እየሰጠ ነው ማለት ነው።

ልጅ አባት ሲኖረው አገልጋይ ግን የሚኖረው ጌታ ነው ያለው። ማንኛውም አገልጋይ አሳዳሪውን «አባዩ» ብሎ መጥራት አይችልም። አንድ ጋጢአተኛ በክርስቶስ በሚያምንበት ጊዜ መንፈስ ቅዱስን ይቀበላል። የተቀበለው መንፈስ የእግዚአብሔር ልጅ እንደ ሆነ ይነግረዋል (ሮሜ 8: 15-16)። አንድ ሕፃን ልጅ ማልቀሱ እንጂ ከአባቱ ጋር መነጋገሩ የተለመደ አይደለም። መንፈስ ወደ ልቡ በሚገባበት ጊዜ ይህ መንፈስ «አባ፥ አባት» ይላል (ገላ. 4: 6) በምላሹም አማኙ «አባ አባት» ብሎ ይጠራል (ሮሜ 8: 15)። አባ የሚለው የአራማይክ ቃል «አባቲ» የሚለውን የአማርኛ ትርጉም የሚሰጥ ነው። ይህ የሚያሳየው አንድ ልጅ ከአባቱ ጋር ያለውን ቅርበት ነው። የትኛውም አገልጋይ ከጌታው ጋር እንደዚህ አይነት ቅርበት አይኖረውም።

ልጅ የሚታዘዘው ከፍቅር የተነሣ ሲሆን አገልጋይ ግን ከፍርሃት የተነሣ ነው። አማኙ ለእግዚአብሔር ያለውን ፍቅር ለማነቃቃትና ለማሳደግ መንፈስ ቅዱስ በልቡ ውስጥ ይሠራል። «የመንፈስ ፍሬ ግን ፍቅር... ነው» (ገላ. 5: 22) «በመንፈስ ቅዱስ የእግዚአብሔር ፍቅር በልባችን... ፈሰሰ» (ሮሜ 5: 5)። የይሁዲነት አቀንቃኞች የተሻለ ክርስቲያን የሚሆኑት ለሕግ ሲገዙ እንደ ሆነ ለገላትያ ሰዎች ነግረዋቸው ነበር፤ ሕግ ግን ለመታዘዝ የሚያስችለንን ኃይል ሊሰጠን ጨርሶ አይችልም። ይህን ማድረግ የሚችል ፍቅር ብቻ ነው። «ብትወዱኝ ትእዛዜን ጠብቁ» (ዮሐ. 14: 15)።

ልጅ ባለጠጋ ሲሆን አገልጋይ ግን ድሃ ነው። «ልጆችም ወራሾችም ነን።» ወደ እግዚአብሔር ቤተሰብ የተቀላቀልነው እንደ ጎልማሳ ልጅ ስለ ሆነ አሁኑኑ በርስታችን መጠቀም መጀመር እንችላለን። እግዚአብሔር የጸጋውን ባለጠግነት (ኤፌ. 1: 7 ÷ 2: 7)፣ የክብሩን ባለጠግነት፤ (ፊልጵ. 4: 19)፣ የመልካምነቱን ባለጠግነት (ሮሜ 2: 4)፣ የጥበቡን ባለጠግነት (ሮሜ 11: 33-36) አጎናጽፎናል። የእግዚአብሔር ባለጠግነቶች በሙሉ በክርስቶስ የሚገኙ ናቸው (ቆላ. 1: 19፤ 2: 3)።

ልጅ ለወደፊት የሚያስፈልገው ሁሉ አለው፤ አገልጋይ ግን የለውም። አንዳንድ መልካም ጌቶች ለባሮቻቸው በመጠሪያ ዕድሜያቸው የሚያስፈልጋቸውን ቢያደርጉላቸውም እንኳ ግዴታ ግን የለባቸውም። አባት ግን ለልጅ የሚያስፈልገውን ሁሉ ያዘጋጃል (2ኛ ቆሮ. 12: 14)።

በአንድ ጎኑ ካየነው ወደ እግዚአብሔር ቤተሰብ እንደ ልጅ ሆነን የመግባታችን ጉዳይ ገና አልተጠናቀቀም፤ ምክንያቱም የክርስቶስን

መመለስና የሰውነታችንን መቤዣት ገና እየተጠበቅን ስለ ሆነ ነው (ሮሜ 8:23)። አንዳንድ ሊቃውንት ይህ ወደ እግዚአብሔር ቤተሰብ የመቀላቀላችንን ሁለተኛ ደረጃ ሮማውያን ከቤተሰቡ ውጭ የሆነን ሰው የቤተሰቡ አካል አድርገው ለማቀላቀል ከሚያደርጉት ሥርዓት ጋር የሚመሳሰል እንደ ሆነ ይናገራሉ። በመጀመሪያ የሚቀበሉት በግል በሚደረግ ሥርዓት ሲሆን፤ በሁለተኛ ደረጃ ደግሞ በግልጽ በዳኞች ፊት ልጃቸውና የቤተሰባቸው አባል አድርገው እንደተቀበሉት ያውጃሉ።

ክርስቲያኖች በክርስቶስ የመዋጀትንና የመንፈስ ቅዱስ ማደሪያ የመሆንን የመጀመሪያውን እርምጃ ተለማምደናል። በክርስቶስ ዳግም ምጽአት የሚፈጸመውን የልጅነታችንን በግልጽ መታወጅና «እርሱን የምንመስልበትን» (1ኛ ዮሐ. 3:1-3) ሁለተኛውን እርምጃ እየተጠበቅን ነው። «ልጆችና ወራሾች» ነንና ከክርስታችን የላቀው ክፍል ገና ሊመጣ ስለ ሆነ እንጠበቃለን (1ኛ ጴጥ. 1:1-5 ተመልከት)።

2. ወደ ኋላ ስለ መመለሳቸው ጳውሎስ ያቀረበው ቅሬታ (4:8-11)

የገላትያ ሰዎች ከጸጋ ወደ ሕግ በመመለሳቸው ምን ሆኑ? በመጀመሪያ ነፃነትን በባርነት ለውጡ። ምንም የማያውቁ ኃጢአተኞች በነበሩበት ጊዜ ሐሰተኛ አማልክትን በማገልገል አሳዛኝ የሆነውን የአሕዛብ የባርነት ሕይወት ይለማመዱ ነበር። ከዚያ በኋላ ግን በክርስቶስ በማመን ከጥንቆላና ከአጋንንት ባርነት ነፃ ወጥተው ነበር። አሁን ደግሞ በክርስቶስ ያላቸውን ነፃነት ትተው ወደ ባርነት ተመለሱ። ከጸጋ ትምህርት ቤት በመውጣት በሕግ የሕፃናት መዋያ ተመዘገቡ። በጳውሎስ አገልግሎት እግዚአብሔር በውስጣቸው ያደረገውን መልካም ሥራ ሁሉ አጠፍ።

«ወደ ደካማ ወደሚናቅም» የሚለው ሐረግ ምን ያህል ወደ ኋላ እንደ ተመለሱ ያመለክታል። የወንጌልን ኃይል ለሕግ ደካማነት፤ የወንጌልን ብልጥግና ለሕግ ድህነት አሳልፈው እየሰጡ ነበር። ሕግ የሰውን ድካምና መንፈሳዊ ክስረት ይገልጻል እንጂ ማንንም ሰው ባለጸጋ ወይም ብርቱ አያደርግም። ጳውሎስ፤ ነፃነት ለባርነት፤ ኃይል ለድካም፤ ብልጥግና ለድህነት አልፎ እየተሰጠ መሆኑን ሲያይ ማዘኑ የሚገርም አይደለም።

የገላትያ ሰዎች ይህን ያደረጉት እንዴት ነበር? ይህን ያደረጉት የብሉይ ኪዳንን የሃይማኖት መመሪያ በመከተል «ቀንን፥ ወርንና ዘመንንም፥ ዓመትንም» (ቁ. 10) በጥንቃቄ ለይተው በማክበር ነበር።

ይህ ስለ ተባለ ግን ክርስቲያኖች በዓመት ውስጥ አንድ ቀን ለይተው የክርስቶስን ልደት ማክበራቸው ስህተት ነው ማለት ይሆን? ወይም መንፈስ ቅዱስ የወረደበትን ቀን፥ ወይም የበረከት መታሰቢያ የሆነውን የመከር ቀን ወዘተ. . . ማክበራቸው ኃጢአት ነውን?

እንደዚህ ማለት አይደለም። ይህን ጉዳይ የሚወስነው በዓሉን የምናከብርበት ውስጣዊ ስሜት ነው። የተለዩ የበዓል ቀናትን የምናከብረው እንደ ባሮች አንድ መንፈሳዊ ችሮታ እናገኛለን በሚል ተስፋ ከሆነ ኃጢአት ነው ማለት ነው። በምናከብረው በዓል በክርስቶስ ያለንን ነፃነት የምንገልጽና መንፈስ ቅዱስ በጸጋው እንዲጎበኘን ራሳችንን የምናዘጋጅ ከሆነ ግን በዓሉ መንፈሳዊ በረከት ሊሆን ይችላል።

ክርስቲያኖች ሃይማኖታዊ ሥርዓትን ፈጻሚና አስፈጻሚ በመሆን ሕጎችን መደንገግ እንደሌለባቸው አዲስ ኪዳን ግልጽ ያደርገዋል (ሮሜ 14፡4-13)። የበዓል ቀናትን የሚያከብረውን ሰው ልናወድስ፥ የማያከብረውን ደግሞ ልናወግዝ ጨርሶ አይገባም። ነገር ግን አንድ ሰው ሃይማኖታዊ ሥርዓቶችን በመፈጸሙ ነፍሱ እንደምትድን ወይም ወዲያውኑ በጸጋ እንደሚያድግ ካሰበ በሕግ ተገዢነቱ በደለኛ ይሆናል።

በወንጌላውያን አብያተ ክርስቲያናት መካከል የተለያዩ ሥርዓቶች አሉ። ስለዚህ ከእግዚአብሔር ቃል ባሻገር በመሄድ ማወዳደር፥ መተችትና መኮነን ተገቢ አይደለም። ሁላችንም ልንገነዘበው የሚገባን ሥጋን ደስ የሚያሰኝ የሕጋዊነት መንፈስ ወደ ኩራት እንደሚመራና ውጫዊው ገጽታም ለውስጣዊ ልምምዳችን ምትክ ሊሆን እንደሚችል ነው።

### 3. የእነርሱን ፍቅር አጥብቆ ይፈልጋል (4፡12-18)

ጳውሎስ መልካም መንፈሳዊ አባት ነበር፤ ግሣጼንና ፍቅርን ሚዛናዊ ማድረግ ይችልበታል። አማኞች ለእርሱ ያላቸውን ፍቅርና እርሱ ለአማኞች ያለውን ፍቅር በማስታወስ ከግሣጼ በመመለስ ፍቅርን ያሳያቸዋል። የገላትያ ሰዎች በአንድ ወቅት ለጳውሎስ ማንኛውንም ነገር ለመሠዋት ዝግጁ እስኪሆኑ ድረስ ፍቅራቸው ታላቅ ነበር። አሁን ግን እንደ ጠላታቸው ነው

የሚያዩት። የይሁዲነት አቀንቃኞች በመሀላቸው ገብተው ቀድሞ የነበራቸውን ፍቅር ስለበውታል።

ጳውሎስ እንዲህ ተማር የሚናገረው ስለ የትኛው ድርጊታቸው እንደሆነ ግልጽ ባለመሆኑ ይበልጥ ቢያብራራው መልካም እንደ ነበር የመጽሐፍ ቅዱስ ተማሪዎች ምኞታቸውን ይገልጻሉ። ጳውሎስ የገላትያን ሰዎች መጀመሪያ በጎበኘበት ጊዜ ሕመም ላይ ነበር። በምዕራፍ 1 ላይ እንደ ተመለከተው ጳውሎስ ይህን ደብዳቤ የጻፈው ለደቡብ ገላትያ ሰዎች ከሆነ፤ እንግዲያውስ በየሐዋ. 13-14 ስለተዘገበው ስለመጀመሪያው ሐዋርያዊ ጉዞው እየተናገረ ነው ማለት ነው። ጳውሎስ እነዚህን ከተሞች የመጎብኘት እቅድ አልነበረውም፤ ወደ እነዚህ ከተሞች እንዲሄድ ያደረገው በሰውነቱ ላይ ያደረገው የሕመም ስሜት ነበር። ይህ ሕመም ምን እንደ ነበር በመላ ከመናገር በስተቀር ሌላ ምርጫ የለንም። እንዳንዶች ወባ ነበር ይላሉ። ሌሎች ደግሞ የዓይን ሕመም ነበር ይላሉ (ገላ. 4፡15 ተመልከት)። በሽታው ምንም ዓይነት ይሁን፤ የጳውሎስን የፊት ገጽታ አስከፊ አድርጎት ነበር። ዳሩ ግን የገላትያ ሰዎች መልኩን ሳይመለከቱ ስለ ተቀበሉት አመስግኖአቸው ነበር። እንደ እግዚአብሔር መልአክ አድርገው ነበር የተቀበሉት። ሰዎች የእግዚአብሔርን አገልጋዮች በውጫዊ አቀራረባቸው ሳይሆን ጌታን በመወከል የእርሱን መልእክት የሚያመጡ ናቸው ብለው ሊቀበሏቸው በጣም ደስ ያስኛል።

ጳውሎስ የገላትያን ሰዎች ከዚህ ቀደም ለእርሱ የነበራቸው ፍቅር አሁን የት እንደ ገባ ይጠይቃቸዋል። በተጨማሪ «ወንጌልን ሰምታችሁ ክርስቶስን በተቀበላችሁ ጊዜ የተለማመዳችሁት ደስታና በረከት የት ደረሰ?» ይላቸዋል። በእርግጥ ጳውሎስ ምን ችግር እንደ ገጠማቸው ያውቅ ነበር። የይሁዲነት አቀንቃኞች መጥተው ልባቸውን ሰርቀዋቸው ነበር።

የሐሰተኛ አስተማሪዎች አንዱ ምልክት ሌሎች ሰዎች ወደ እምነት ያመጧቸውን ሰዎች ወደ ኢየሱስ ክርስቶስና እርሱን ወደ መምሰል ይበልጡን በማቅረብ ምትክ ወደ ራሳቸው እንዲመጡ ማድረጋቸው ነው። በመጀመሪያ ወደ ገላትያ የመጣውና ሰዎችን ወደ ክርስቶስ የመራው ጳውሎስ እንጂ የይሁዲነት አቀንቃኞች አልነበሩም። በአሁኑ ዘመን አንዳሉት መናፍቃን ሁሉ እነዚህም ሐሰተኛ አስተማሪዎች የጠፉ ኃጢአተኞችን ለክርስቶስ ከመማረክ ይልቅ በእውነት ጌታን የሚያገለግሉ ሰዎች ያፈሩአቸውን ፍሬዎች ይሰርቁ ነበር። ጳውሎስ ለገላትያ ሰዎች አፍቃሪና ወዳጃቸው እንደ ነበር

አረጋግጧል። ራሱን ከእነርሱ እንደ አንዱ በመቁጠር «...እኔ ደግሞ እንደ እናንተ ሆኜአለሁና» ይላል (ቁ. 12)። እነርሱ ግን ከጳውሎስ ተለይተው ሐሰተኛ እረኞችን ተከተሉ።

ጳውሎስ እውነቱን ሲነግራቸው የይሁዲነት አቀንቃኞች ግን ሐሰትን ነግረዋቸው ነበር። የጳውሎስ ፍላጎት ክርስቶስን ማክበር ነበር፤ የይሁዲነት አቀንቃኞች ግን ራሳቸውንና ወደ እምነት ያመጧቸውን ሰዎች ያከብሩ ነበር። «በብርቱ ይፈልጉኦችኋል፤ ለመልካም አይደለም ነገር ግን በብርቱ ትፈልጉኦቸው ዘንድ በውጭ ሊያስቀሩኦችሁ ይወዳሉ» (ቁ. 17)።

እውነተኛ የእግዚአብሔር አገልጋይ ራሱን ከፍ ለማድረግ ወይም ሥራውን ለማሳደግ ሲል «ሰዎችን መጠቀሚያ» አያደርግም። ሰዎች ክርስቶስን በተሻለ ሁኔታ እንዲያውቁና እንዲያከብሩ በፍቅር ያገልግላቸዋል። እርሱ ብቻ ትክክል እንደ ሆነ ከሚያስብና ለእርሱ ብቻ ታማኝ እንድንሆንለት ከሚፈልግ አገልጋይ መጠንቀቅ ይኖርብናል። እንደዚህ ዓይነቱ ሰው እስከቻለ ድረስ ይጠቀምብንና ለሌላ ሰው ያስተላልፈናል። አወዳደቃችንም እጅግ የከፋና ጎጂ ይሆናል። የእውነተኛ መንፈሳዊ መሪ ተግባር ሰዎች ክርስቶስን እንዲያውቁና እንዲከተሉ ማድረግ እንጂ እርሱንና አገልግሎቱን ከፍ እንዲያደርጉ መሆን የለበትም።

«የወዳጅ ማቁሰል የታመነ ነው፤ የጠላት መሳም ግን የበዛ ነው» (ምሳሌ 27:6)። ጳውሎስ እውነቱን በመናገር ለገላትያ ሰዎች ያለውን ፍቅር አረጋግጦ ነበር፤ እነርሱ ግን አልተቀበሉትም። ይህ ወደ ባርነትና ወደ ሐዘን እንደሚመራቸው ባለማወቃቸው በይሁዲነት አቀንቃኞች «መሳም» ደስ እየተሰኙ ነበር። ክርስቶስ ልጆችና ወራሾች አድርጓቸው ሳለ እነርሱ ግን ፈጥነው ባሪያዎችና ለማኞች ሆነው ነበር።

የደህንነት ልምምዳቸውን ያላጡ ክርስቲያኖች ቢሆኑም እንኳ፥ የደህንነታቸውን ሐሴት ግን በማጣታቸው በምትኩ በሥራቸው ረከተው ነበር። የሚያሳዝነው ያጡትንና የጎደላቸውን ነገር አለማወቃቸው ነው። ለጸጋ ሕግን፥ ለመንፈስ ቅዱስ ፍሬ ሃይማኖታዊ ተግባራትን በመተካት፥ የተሻሉ ክርስቲያኖች እንደ ሆኑ እያሰቡ ነበር።

የክርስትና ሕይወትህ እንቅስቃሴ ፊት ለፊት ወደ ነጻነት የሚገሰግስ ነው? ወይስ በባርነት ቀንበር ለመውደቅ ወደ ኋላ የሚንሸራተት ነው? ለዚህ ጥያቄ መልስ ከመስጠትህ በፊት በጥንቃቄ አስብ።

#### ገላትያ 4: 19-31

ልጆቹ ሆይ፥ ከርስቶስ በእናንተ እስኪሣል ድረስ ዳግመኛ ስለ እናንተ ምጥ ይዘኛል። ስለ እናንተ አመነታለሁና፤ አሁን በእናንተ ዘንድ ሆኜ ድምጺን ልለውጥ በወደድሁ።

እናንተ ከሕግ በታች ልትኖሩ የምትወዱ፥ ሕጉን አትሰሙምን? እስኪንገሩኝ። አንዱ ከባሪያይቱ አንዱም ከጨዋይቱ የሆኑ ሁለት ልጆች ለአብርሃም እንደ ነበሩት ተጽፎአልና። ነገር ግን የባሪያይቱ ልጅ እንደ ሥጋ ተወልዶአል፤ የጨዋይቱ ግን በተስፋው ቃል ተወልዶአል። ይህም ነገር ምሳሌ ነው፤ እነዚህ ሴቶች እንደ ሁለት ኪዳኖች ናቸውና። ከደብረ ሲና የሆነችው አንዲቱ ለባርነት ልጆችን ትወልዳለች፤ እርስዋም አጋር ናት። ይህችም አጋር በዓረብ ምድር ያለችው ደብረ ሲና ናት፤ አሁንም ያለችውን ኢየሩሳሌምን ትመስላለች፤ ከልጆችዋ ጋር በባርነት ናትና። ላይኛይቱ ኢየሩሳሌም ግን በነጻነት የምትኖር ናት፤ እርስዋም እናታችን ናት። አንቺ የማትወልጃ መካን፥ ደስ ይበልሽ፤ አንቺ አምጠሽ የማታውቂ፥ እልል በዪና ጩኺ፤ ባል ካላቱ ይልቅ የብቸኛይቱ ልጆች በዝተዋልና ተብሎ ተጽፎአል። እኛም ወንድሞች ሆይ፥ እንደ ይስሐቅ የተስፋ ቃል ልጆች ነን። ነገር ግን እንደ ሥጋ የተወለደው እንደ መንፈስ የተወለደውን በዚያን ጊዜ እንዳሳደደው ዛሬም እንዲሁ ነው። ነገር ግን መጽሐፍ ምን ይላል? የባሪያይቱ ልጅ ከጨዋይቱ ልጅ ጋር አይወርስምና ባሪያይቱን ከልጅዋ ጋር አውጣት። ስለዚህ ወንድሞች ሆይ፥ የጨዋይቱ ልጆች ነን እንጂ የባሪያይቱ አይደለንም።

### ወላጅ እናትህን አግኝ

እኛ ወላጆች በዕድገት ደረጃችን ከገዛ ልጆቻችን ልቀን አንገኝም። እናቲ ሕፃናትን በተመለከተ እንደሚከተለው ትናገር እንደ ነበር አስታውሳለሁ፡ - «ትናንሾች እያሉ ለቁጥጥር አስቸጋሪ ናቸው፤ በሚያድጉበት ጊዜ ግን ለቁጥጥር የማይቻሉ አሳዛኞች ይሆናሉ።»

ጳውሎስ በተምታታ መንፈሳዊ ሕይወት ውስጥ የነበሩትን የገላትያ አማኞችን ለመርዳት በሞከረ ጊዜ የተለማመደው ይህንን የመሰለ ስሜት ነበር። በመጀመሪያ ወንጌልን ይዞ ወደ እነርሱ በመጣ ጊዜ ወደ ጌታ ሲመለሱ ለማየት በመንፈሳዊ ምጥ ላይ ነበር። በእርግጥ ይህንንታቸውን ለማስገኘት ጌታ ኢየሱስ በመስቀል ላይ ካሳለፈው ምጥ ጋር ሲወዳደር (ኢሳ. 53: 11) የጳውሎስ ምጥ ምንም አልነበረም። አሁን ደግሞ የገላትያ ክርስቲያኖች ወደ ሕጋዊነትና «ወደ ዳግመኛ የጨቅላነት ልምምድ» በመውደቃቸው እንደገና ግግጥ ነበረበት። እኛ ወላጆች ልጆቻችን በእግዚአብሔር ፈቃድ የበሰሉ ሆነው ለማየት እንደምንጓጓ ሁሉ፣ ጳውሎስም በእነርሱ ውስጥ ክርስቶስ በሚገባ ተመሥርቶ ለማየት እጅግ ጓጉቶ ነበር።

የይሁዲነት አቀንቃኞች ለሕግ ጥበቅና ቆመው ስለ ነበር ጳውሎስ ይህንን ተቃውሟቸውን ለመቋቋምና ክርስቲያኖች በሕግ ሥር እንዳልሆኑ ለማሳየት ሕጉን ራሱን እንደማስረጃ ያቀርበዋል። እጅግ ታዋቂ ከሆነው ከእስማኤልና ከይስሐቅ ታሪክ በመነሣት (ዘፍ. 16: 21)፣ ክርስቲያን ከሙሴ ሕግ ጋር ስላለው ግንኙነት የሚያስረዱ መሠረታዊ እውነቶችን ከውስጡ ያቀርባል።

በዚህ ስፍራ የተገለጹት እውነቶች ገና ድሮ የተፈጸሙ ቢሆንም ጳውሎስ ግን ከበስተጀርባው ጥልቅ ትርጉም እንዳለው በማሰብ ትረካውን በተምሳሌታዊ መልክ አቀረበው። በእንግሊዝኛ ቋንቋ ከሁሉ የላቀ ታዋቂና ተምሳሌታዊ ታሪክ በጆን ቡንያን የተጻፈው «የመናኝ ጉዞ» የሚለው መጽሐፍ ነው። በዚህ መጽሐፍ ጆን ቡንያን፣ ክርስቲያን ከጥፋት ከተማ አምልጦ ወደ መንግሥተ ሰማያት የሚያደርገውን የጉዞ ልምምድ ይተርካል። መጽሐፉ በቅድሚያ በቀጥተኛ ትርጉም ቀጥሎም በታሪኩ ውስጥ ያሉት

ሰዎችና ተግባራት ስውር ትርጉሞችን በሚያስተላልፍበት ተምሣሌታዊ መልኩ ቀርቦአል።

ጳውሎስ በዚህ ክፍል ውስጥ ዘፍጥረትን በመጥቀስ መጠቀሙ በብሉይ ኪዳን የተፈጸሙ ድርጊቶች ሁሉ «ስውር ትርጉሞች» እንዳሏቸው አድርገን ለመቁጠር ምክንያት ሊሆን አይችልም። በእንዲህ ዓይነቱ አቀራረብ ከተጠቀምን መጽሐፍ ቅዱስን ደስ ባለንና በወደድነው መልክ ማቅረብ ይቻላል። ብዙም የሐሰተኛ ትምህርቶች ከሚነሡበት መንገድ አንዱ ይህ ነው። ጳውሎስን ግን የዘፍጥረትን መጽሐፍ ታሪክ ስውር ትርጉም እንዲያስተውል መንፈስ ቅዱስ አስቻለው። ስለዚህ ብሉይ ኪዳንን ሁልጊዜ የምንተረጉመው በአዲስ ኪዳን ብርሃን አማካኝነት መሆን አለበት። አዲስ ኪዳን በሚፈቅድልን ስፍራ ደግሞ «የተሰወሩ ትርጉሞችን» መፈለግ እንችላለን። ይህ ካልሆነ ግን ለሁሉም ነገሮች መንፈሳዊ ትርጉም ከመስጠት ተቆጥበን የቅዱሳት መጽሐፍትን አባባሎች በቀጥተኛነታቸው መቀበል አለብን።

## 1. ታሪካዊ እውነታዎች (4: 19-23)

ታሪካዊ ክስተትን ለመረዳት ቀላሉ መንገድ የአብርሃምን ታሪክ ከዘፍ. 12-21 በተመዘገበው መንገድ መመልከት ነው። የአብርሃምን ዕድሜ የጥናታችን መነሻ በማድረግ ጳውሎስ ስለ ክርስቲያናዊ ነፃነት ለማስረዳት ያነሣቸውን ነጥቦች አለፍ አለፍ ብለን ለማየት እንሞክራለን።

በ75 ዓመቱ፡ - አብርሃም ዘሩ እንደ ምድር አሸዋና ከዋክብት እንደሚበዛ ተስፋ ተሰጠውና ወደ ከነዓን እንዲሄድ በእግዚአብሔር ተጠራ (ዘፍ. 12: 1-9)። አብርሃምና ሚስቱ ሣራ ልጆች ቢፈልጉም እንኳ ሣራ መካን ነበረች። እግዚአብሔር ልጅን በመስጠት ተአምሩን ከማሳየቱ በፊት የአብርሃም ፍትወተ ሥጋና የሣራ ማገፀን ምውት እስኪሆን ድረስ ጠበቀ (ሮሜ 4: 16-25)።

በ85 ዓመቱ፡ - ሣራ የምትጠብቀው የተስፋ ልጅ በመዘግየቱ ትዕግሥቷ አለቀ። ስለዚህ አብርሃም አገልጋይዋ የሆነችውን አጋርን እንዲያገባና ከእርሷ ልጅን እንዲወልድ አሳብ አቀረበች። ይህ ተግባር በማገበረሰቡ ዘንድ ተቀባይነት ያለው ቢሆንም የእግዚአብሔር ፈቃድ ግን አልነበረም። አብርሃም የሣራን አሳብ ተቀብሎ አጋርን አገባ (ዘፍ. 16: 1-3)።

በ86 ዓመቱ፡- አጋር ጸነሰች፤ ሣራ ደግሞ በዚህ ምክንያት ቅንዓት አደረባት። በሣራ ቤት ሁኔታዎች አስቸጋሪ እየሆኑ ስለ መጡ አጋር ተባረረች። እግዚአብሔር ግን በጉዳዩ ጣልቃ ገባና ወደ ቤቷ እንድትመለስ በማድረግ ለእርሷና ለልጇ እንክብካቤ እንደሚያደርግላት ተስፋ ሰጣት። አብርሃም የ86 ዓመት ሰው ሲሆን አጋር ወንድ ልጅ ወለደችለት፤ ስሙንም እስማኤል ብሎ ጠራው (ዘፍ. 16:4-16)።

በ99 ዓመቱ፡- እግዚአብሔር አብርሃምን ከሣራ ልጅን እንደሚሰጠውና ስሙንም ይስሐቅ ብሎ እንደሚጠራው ነገረው። ቆይቶም ለሣራ ተገለጠላትና የተስፋ ቃሉን አጸናላት (ዘፍ. 17-18 ተመልከት)።

በ100 ዓመቱ፡- የተስፋው ልጅ ተወለደለት (ዘፍ. 21:1-7)። በእግዚአብሔር እንደ ታዘዙት ይስሐቅ («ሳቅ») ብለው ሰየሙት። የይስሐቅ መወለድ በቤተሰቡ ውስጥ አዲስ ችግር ፈጠረ። እስማኤል ተቀናቃኝ አገኘ። እስማኤል የአብርሃም ብቸኛና ተወዳጅ ልጅ ሆኖ ለ14 ዓመታት ቆይቶ ነበር። ለዚህ ተቀናቃኝ የእስማኤል ምላሽ ምን ሊሆን ይችላል?

በ103 ዓመቱ፡- አይሁዳውያን የወለዱት ልጅ ሦስት ዓመት ሲሞላው ጡት እንዲተው የማድረግና ይህንንም አስመልክተው ከፍተኛ ግብዣ የማድረግ ልማድ አላቸው። በግብዣው ላይ እስማኤል በይስሐቅ ማፈዝና (ዘፍ. 21:8-34) በቤትም ውስጥ ችግር መፍጠር ጀመረ። ለተፈጠረው ችግር የተገኘው መፍትሔ አንድ ብቻ ነበር። ይህም መፍትሔ ከፍተኛ ዋጋ የሚጠይቅ ነበር። ይህም አጋርና ልጇን ከቤት ማባረር ነበር። አብርሃም እጅግ እያዘነ ልጁን ከቤቱ አባረረ፤ ይህንንም እንዲያደርግ ያዘዘው ራሱ እግዚአብሔር ነበር (ዘፍ. 21:9-14)።

ይህን ታሪክ እንዲሁ ላይ ላዩን ለተመለከተው ስለቤተሰብ ችግር የሚናገር ታሪክ ከመሆን የሚያልፍ አይመስልም። ጠልቀን ወደ ሥር ስንገባ ግን አስደናቂ መንፈሳዊ ኃይል ያለው ትርጉም አዝሎ እናገኛለን። አብርሃም፣ ሁለቱ ሚስቶቹና ሁለቱ ልጆቹ መንፈሳዊ እውነታን የሚወክሉ ናቸው፤ በመካከላቸው ያለው ግንኙነት እጅግ ጠቃሚ ነገሮችን ያስተምረናል።

## 2. መንፈሳዊ እውነታዎቹ (4:24-29)

ጳውሎስ ከታሪኩ ባሻገር ያሉትን ትርጉሞች መግለጽ ይጀምራል። ምናልባት ከሁሉ በተሻለ መንገድ በሚከተለው ሁኔታ ከፋፍሎ ማስቀመጥ ይቻላል።

**ብሉይ ኪዳን**

**ሕግ**

**ባሪያይቱ አጋር**

**በሥጋ ፈቃዱ የተፀነሰው**

**እስማኤል በባርነት**

**ያለችው ምድራዊቷ**

**ኢየሩሳሌም**

**አዲስ ኪዳን**

**ጸጋ**

**ጫዋቱ ሣራ**

**በተአምር የተፀነሰው ይስሐቅ**

**ነፃይቱ ሰማያዊቷ ኢየሩሳሌም**

ጳውሎስ እስማኤልና ይስሐቅ ይባሉ ከነበሩት ሁለት ልጆች ይጀምርና (4:22-23) እነዚህ ሁለት ልጆች የሁለቱ ልደቶቻችን ምሳሌ እንደ ሆኑ ይገልጻል። እነዚህ ሁለት ልደቶች ኃጢአተኛ ያደረገን የሥጋ ልደትና የእግዚአብሔር ልጆች ያደረገን መንፈሳዊ ልደት ናቸው። ይህንን ነገር እያሰብህ ዘፍ. 12:1-2 ብታነብ ስለ ደህንነትህ አንዳንድ አስደናቂ መንፈሳዊ እውነቶችን ትረዳለህ።

ይስሐቅ በበርካታ ልዩ ሁኔታዎች የሚያልፉ አማኞችን ይገልጻል።

የተወለደው በእግዚአብሔር ኃይል ነበር። እግዚአብሔር ለአብርሃምና ለሣራ ልጅ ከመስጠቱ በፊት ለ25 ዓመታት የቆየው አውቆ ነበር። ይስሐቅ የተወለደው «እንደመንፈስ ፈቃድ ገላ. 4:29 እንደ ነበር ሁሉ ክርስቲያኖችም «ከመንፈስ የተወለዱ» ናቸው (ዮሐ. 3:17)። ይስሐቅ ወደዚህ ምድር የመጣው እምነትን በሚወክለው በአብርሃምና ጸጋን በምትወክለው በሣራ በኩል ነበር። ስለዚህም ይስሐቅ እያንዳንዱ እውነተኛ ክርስቲያን እንደሚወለደው በ«ጸጋው በእምነት...» ተወለደ (አፈ. 2:8-9)።

ሕፃኑ በልደቱ ለቤተሰቡ ደስታን አጎናፅፎአል፡- የስሙ ትርጉም «ላቅ» የሚል ሲሆን በእድሜ ለገፉት ወላጆቹ በእርግጥ ታላቅ ደስታን እንዳመጣ የታወቀ ነው። ደህንነት፡ ለአማኙ ብቻ ሳይሆን በዙሪያው ላሉት ሁሉ ደስታን የሚያስገኝ ልምምድ ነው።

አደገኛ ጡትን ከመጥባት ተቋረጠ (ዘፍ. 21:8)። ደህንነት ጅማራ እንጂ ፍጻሜ አይደለም። ከተወለድን በኋላ ማደግ አለብን (1ኛ ጴጥ. 2:2፤ 2ኛ ጴጥ. 3:18)። ካደግን በኋላ ደግሞ ጡት ከመጥባት መቋረጥ ይከተላል።

«የልጅነትን ጠባይ» መሻር አለብን (1ኛ ቆሮ. 13: 11)። ዳሩ ግን ለእኛም ቢሆን የጨቅላ ክርስትና ወቅት «መጫወቻዎችን» መያዝ ቀላል ሲሆን፤ የበሰለ ክርስቲያን «መሣሪያዎችን» መያዝ ግን ይከብደናል። እንደዚሁ ሁሉ ልጅን ጡት ግስጣል ልጅን ደስተኛ የሚያደርግ አይደለም። ሆኖም ይህ ካልሆነ ደግሞ ሙሉ ሰው መሆን ፍጹም አይቻልም (እንዚህ ነጥብ ላይ መዝ. (131) አንብብ)።

ሕፃኑ ችግር ደርሶበት ነበር (ዘፍ. 21: 9)። አሮጌው ተፈጥሮአችን በእኛ ላይ ችግር እንደሚፈጥር ሁሉ እስግኤል (ሥጋ) በይስሐቅ ላይ ችግር ፈጥሮበት ነበር። (ጳውሎስ በገላ. 5: 16-26 ላይ ይህንን ጉዳይ በጥልቀት ያቀርባል።) አሮጌው ተፈጥሮአችን ራሳችንን ለክርስቶስ በመስጠት አዲስ ተፈጥሮን እስክንለብስ ድረስ አንዳችም ችግር እንደማይፈጥርብን ሁሉ፤ እስግኤል እስከ ይስሐቅ መወለድ ድረስ አንዳችም ችግር አልፈጠረም ነበር። በአብርሃም ቤት የተፈጠረው ውዝግብ ዛሬ ክርስቲያኖችን ከሚያጋጥመን መሠረታዊ ውዝግብ ጋር ተመሳሳይ ነው። በአጋርና በሣራ መካከል የነበረው ግጭት በሕግና በጸጋ መካከል ካለው ግጭት ጋር ተመሳሳይ ነው።

በእስግኤልና በይስሐቅ መካከል የነበረው ግጭት በሥጋና በመንፈስ መካከል ከሚደረገው ግጭት ጋር ይመሳሰላል። እነዚህን አራት ነጥቦች ልንለያያቸው እንደማንችል መገንዘብ በጣም አስፈላጊ ነው። የይሁዲነት አቀንቃኞች ሕግ አንድን አማኝ የበለጠ መንፈሳዊ ያደርገዋል ሲል ጳውሎስ ግን ሕግ በአማኝ ውስጥ የሥጋን ተቃውሞና የግጭት መንሥኤ የሚያመጣ ብቻ መሆኑን ገልጽ አደረገ (ሮሜ 7: 19 ተመልከት)። እስግኤልን ለመለወጥ ወይም ለመቆጣጠር ብቃት ያለው ሕግ አልነበረም። ለይስሐቅ ግን አንዳችም ሕግ አላስፈለገውም። «አሮጌ ተፈጥሮ ሕግን አያውቅም፤ አዲሱ ተፈጥሮ ደግሞ ሕግ አያስፈልገውም» የሚል ትክክለኛ አባባል አለ።

ጳውሎስ የሁለቱን ልጆች ጉዳይ ጠቃሚነት ከገለጸ በኋላ የአብርሃም ሁለቱን ሚስቶች ማለት የሣራና የአጋርን ሁኔታ መግለጽ ይቀጥላል። በሕግና በጸጋ መካከል ያለውን ተነጻጻሪነት በመግለጽ አማኝ በእግዚአብሔር ጸጋ በሚገኝ ፍቅር የተሞላ ነፃነት ያለው እንጂ በሕግ ሥር እንዳልሆነ ያረጋግጣል። ሕግ በክርስቲያን ላይ ኃይል እንደሌለው የሚያረጋግጡልንን እውነታዎች ከአጋር ሁኔታ ለመረዳት እንችላለን።

አጋር የአብርሃም ሁለተኛ ሚስት ነበረች። እግዚአብሔር ከሣራ እንጂ ከአጋር አልጀመረም።

እግዚአብሔር ከሰዎች ጋር ያለውን ግንኙነት ጉዳይ በተመለከተ የጀመረው በጸጋ ነው። እግዚአብሔር ለአዳምና ለሔዋን የሚያስፈልጋቸውን ነገር ሁሉ በዔደን የሰጠው በጸጋው ነበር። ኃጢአትን ካደረጉ በኋላ እንኳ ለጎፍረታቸው መሸፈኛ የሚሆናቸውን ቆዳ በጸጋው ሰጣቸው (ዘፍ. 3:21)። የመዋጁያ መንገድ ይሆናቸው ዘንድ ሕግን አልሰጣቸውም። በዚህ ምትክ ያምኑበት ዘንድ በጸጋው የተመሠረተ ተስፋን ሰጣቸው፤ ይህም ድል ነሺና አዳኝ እንደሚልካቸው ነው (ዘፍ. 3:15)።

እግዚአብሔር ከእስራኤል ጋር ያለውን ግንኙነት በተመለከተ በመጀመሪያ የሠራው በጸጋ መሠረት እንጂ በሕግ አልነበረም። ከአብርሃም ጋር የነገው ቃል ኪዳን (ዘፍ. 15) ሙሉ በሙሉ በጸጋ ላይ የተመሠረተ ነበር፤ ምክንያቱም ቃል ኪዳኑ በሚመሠረትበት ጊዜ አብርሃም በፍጹም እንቅልፍ ውስጥ ነበር። እግዚአብሔር እስራኤልን ከግብፅ ባርነት ነፃ ያደረገው በጸጋ እንጂ በሕግ አልነበረም፤ ምክንያቱም ሕግ ገና አልተሰጠም ነበረና። ልክ የአብርሃም ሁለተኛ ሚስት እንደ ሆነችው አጋር ሁሉ ሕግ በነበረው ላይ «ተጨመረ» (ገላ. 3:19)። አጋር አንድን ተግባር ለጥቂት ጊዜ ብቻ ፈጽማ ከመድረኩ እንደ ተሰወረች ሕግም ለተወሰነ ዓላማ አገልግሎት አበቃ (3:24-25)።

አጋር ባሪያ ነበረች። በዚህ ክፍል ውስጥ አምስት ጊዜ ያህል አጋር «ባሪያ» ወይም «ባሪያይቱ» እየተባለች ተጠርታለች (ቁ. 22-23፥ 30-31)። ሣራ ጨዋ ሴት ስለ ነበረች ስፍራዋ የነፃነት ስፍራ ነበር፤ አጋር ግን አብርሃምን ብታገባ እንኳ ባሪያ ነበረች። በተመሳሳይ መንገድ ሕግ የተሰጠው እንደ አገልጋይ ነበር። እንግዲህ ሕግ ምንድር ነው? ተስፋው የተሰጠው ዘር እስኪመጣ ድረስ (3:19) የሰዎችን ኃጢአት ለመግለጥ እንደ መስታወት ያገለግላል (ሮሜ 3:20)። እንደ ሞግዚት ሊቆጣጠርና በመጨረሻ እኛን ወደ ክርስቶስ ለመምራት ያገለግላል (ገላ. 3:23-25)። ሕግ ሞግዚት እንጂ እናት የሆነበት ጊዜ ግን ጨርሶ የለም።

አጋር የተስፋውን ልጅ እንድትወልድ አልተጠበቀባትም። አብርሃም ከአጋር ጋር የፈጸመው ጋብቻ ከእግዚአብሔር ፈቃድ ውጭ ነበር። የአብርሃምና የሣራ ያለማመን ደካማነትና ትዕግሥት የማጣት ውጤት ነበር። አጋር ለማድረግ የሞከረችው ሣራ ልታደርግ የምትችለውን ነገር ብቻ ነበር፤ ነገር ግን አልተሳካላትም። ሕግ ሕይወትን (ገላ. 3:21) ወይም ጽድቅን (2:21) ወይም የመንፈስ ቅዱስ ስጦታን (3:2) ወይም መንፈሳዊ ርስትን

(3:18) ሊሰጥ አይችልም። የአብርሃም ወራሽ እንዲሆን የተወለደው ይሰሐቅ ነበር (ዘፍ. 21:10)። እስማኤል ግን ይህን ርስት ሊካፈል አይችልም ነበር። ጳውሎስ ወደ ክርስቶስ ያመጣቸው አማኞች የበለጠ ክርስቶስን እንዲመስሉ በመንፈሳዊ ምጥ ውስጥ በነበረበት ጊዜ፣ የይሁዲነት አቀንቃኞች ግን አጋርን እንደገና እናት ለማድረግ እየሞከሩ ነበር። ምንም ዓይነት ሃይማኖት ወይም ሕጋዊነት ለሞተ ኃጢአተኛ ሕይወትን መስጠት አይችልም። ይህን ማድረግ የሚችለው በወንጌል አማካኝነት ክርስቶስ ብቻ ነው።

አጋር የወለደቸው ሰው ባሪያ ነበር። እስማኤል «የሚዳ አህያን የሚመስል» ሰው ነበር (ዘፍ. 16:12)። ባሪያ ቢሆንም እንኳ እናቱን ጨምሮ ግንም ሊቆጣጠረው የሚችል ሰው አልነበረም። እንደ እስማኤል አርጌው ተፈጥሮአችንም (ሥጋችን) ከእግዚአብሔር ጋር በጦርነት ላይ ነው። ሕገ ሊለውጠውም ሆነ ሊቆጣጠረው አይችልም። መንፈስና ሥጋ «እርስ በእርሳቸው ይቀዋወማሉ» (ገላ. 5:17)። ምንም ዓይነት ሃይማኖታዊ ተግባራት ይህን ሁኔታ ሊለውጡት አይችሉም። አጋርን (ሕግን) እናቱ እንድትሆን የሚመርጥ ሁሉ በባርነት ይወድቃል። (4:8-11፣ 22-25፤ 30-31፤ 5:1) ሣራን (ጸጋን) እናቱ እንድትሆን የሚመርጥ ሁሉ በክርስቶስ ባለው ነጻነት ሐሴት ያደርጋል። ልጆቹ ነጻ እንዲሆኑ እግዚአብሔር ይፈልጋል (5:1)።

አጋር ተባረረች። አጋር እንድትባረር ትእዛዙን የሰጠችው ሣራ ነበረች፡ - «ይህችን ባሪያ ከነልጅዋ አሳድድ» (ዘፍ. 21:9-10)። እግዚአብሔርም ለዚህ ውሳኔ ድጋፍ ሰጥቶ ነበር። (ዘፍ. 21:12)። እስማኤል ለ17 ዓመታት በዚያ ቤት ቢቆይም በመጨረሻ መባረሩ ገድ ነበር። ቆይታው ዘላቂ አልነበረም። በዚያ ቤት ውስጥ አጋርና እስማኤል ከሣራና ከይሰሐቅ ጋር ሊቆዩ አይችሉም ነበር። አንደኛው ጥንድ ቤቱን መልቀቅ ነበረበት።

ሕግና ጸጋ፣ ሥጋና መንፈስ ተቻችለው በአንድነት ሊቆዩ ጨርሶ የማይቻል ነገር ነው። አጋርና እስማኤል አንዳንድ ጊዜ እየመጡ ይህን ቤተሰብ እንዲጎበኙ እግዚአብሔር አልጠየቃቸውም። መለያየታቸው ለሁልጊዜ ነበር። በጳውሎስ ዘመንም ሆነ በዚህ ዘመን ያሉ የይሁዲነት አቀንቃኞች ግን ሣራና አጋርን፣ ይሰሐቅና እስማኤልን ለማስታረቅ ይሞክራሉ። እንዲህ ዓይነቱ እርቅ ከእግዚአብሔር ቃል ተጻራሪ ነው። ሕግና

ጸጋን፥ እምነትና የሕግ ሥራዎችን፥ የእግዚአብሔርን የጽድቅ ስጦታና ሰው ጽድቅን ለማግኘት የሚያደርገውን ሙከራ መቀላቀል የማይቻል ነው።

አጋር ዳግመኛ አላገባችም። እግዚአብሔር ለየትኛውም ሕዝብ ቢሆን ሕግን እንደገና ፈጽሞ አልሰጠም፤ ይህ ለቤተ ክርስቲያንም ጭምር ማለት ነው። የይሁዲነት አቀንቃኞች በገላትያ ክርስቲያኖች ላይ የሕግን ቀንበር ለመጫን ያደረጉት ሙከራ የእግዚአብሔርን እቅድ መቃወም ነበር። በጳውሎስ ዘመን ቤተ ክርስቲያን «ከላይኛይቱ ኢየሩሳሌም» በሆነው በእግዚአብሔር ጸጋ የተሞላ የነፃነት አስተዳደር (ገላ. 4:26) ሐሴት ስታደርግ፥ የእስራኤል ሕዝብ ግን በሕግ ባርነት ሥር ነበሩ። የይሁዲነት አቀንቃኞች የሲና ተራራንና ሰማያዊቷ ጽዮንን ለማጋባት ፈለጉ (ዕብ. 12:22)። ይህን ማድረግ ግን ኢየሱስ በቀራኒዮ ተራራ ያደረገውን መካድ ነበር (ገላ. 2:21)። አጋር እንደገና እንድታገባ አልተፈቀደላትም።

በሰብአዊ አመለካከት አንጻር ስንመለከተው እግዚአብሔር ለአብርሃም እጅግ የሚወደውን ልጁን እስማኤልን እንዲያባርር ማዘዙ ጭካኔ ሊመስል ይችላል። ለተፈጠረው ችግር ብቸኛው መፍትሔ ግን ይህ ነበር። «በሚዳ አህያ» የተመሰለው ሰው ከተስፋው ልጅ ጋር ለመኖር ጨርሶ አይችልም። እዚህ ላይ እግዚአብሔር የሕግን እርግጥን ተሸከሞ እኛን ነጻ እንዲያወጣ ልጁን ሊሰጠን የከፈለውን ዋጋ በጥልቁ ስሜት አስብ። የአብርሃም ልብ በሐዘን መሰበር ማለት የይስሐቅ ነጻ መውጣት ማለት ነበር። እግዚአብሔር ልጁን ሰጠን ማለት በክርስቶስ ያለውን ነጻነትም ሰጠን ማለት ነው።

### 3. ተግባራዊ በረከቶች (4:30-31)

ይስሐቅ የተስፋው ልጅ እንደ ነበረ ሁሉ እኛ ክርስቲያኖችም በጸጋ የተስፋው ልጆች ነን። በሣራ የተመሰለችው የጸጋ ቃል ኪዳን መንፈሳዊ እናታችን ናት። ሕግና አሮጌ ተፈጥሮ (አጋርና እስማኤል) ሊያሳድዱንና ወደ ባርነት ሊመልሱን ይፈልጋሉ። ይህን ችግር ማቃለል የምንችለው እንዴት ነው?

ልንለውጣቸው መሞከር እንችላለን። ሕግን ወይም አሮጌውን ተፈጥሮአችንን መለወጥ ስለማንችል ይህ ደግሞ ከንቱ ድካም ነው። «ከሥጋ የተወለደ ሥጋ ነው»ና (ዮሐ. 3:6) ሁልጊዜም ሥጋ እንደ ሆነ ይቀራል በማለት መናገር እንችላለን። እግዚአብሔር እስማኤልንም ሆነ አጋርን

በግድም ሆነ በትምህርት ለመለወጥ አልሞከረም። እንደዚሁ ሁሉ አንተም ሆንህ እኔ አሮጌው ተፈጥሮአችንን መለወጥ አንችልም።

ከእነርሱ ጋር ተቻችለን ለመኖር እንሞክር ይሆናል። ዳሩ ግን ይህ ነገር በአብርሃም ቤት አልሠራምና፤ በእኛም ሕይወት ሊሠራ አይችልም። የገላትያ ሰዎች እንደዚህ ዓይነቱ ግቻቻል ተግባራዊ ለማድረግ ሞክረው ነበር። ቀስ በቀስ ግን ወደ ባርነት መራቸው እንጂ ምንም አላደረገላቸውም። በዚህ ዘመን ያሉ ሐሰተኛ አስተማሪዎች እንዲህ ይላሉ፡- «ክርስቶስን አትተው፤ በክርስቶስ ላይ ካለህ እምነት በተጨማሪ ግን ሕግን በመለማመድ ወደ ጠለቀ ክርስትና ሕይወት ግባ።» አጋርና እስማኤልን እንደገና ወደ ቤት እንዲመለሱ ብትጋብዛቸው እንደገና ወደ ባርነት የሚወስደውን መንገድ መረጥህ ማለት ነው። «እንደገና ወደ ደካማ ወደሚደነቅም ወደ መጀመሪያ ትምህርት እንዴት ትመለሳላችሁ?» (ገላ. 4:9)።

ከእኛ አውጥተን ልንጥላቸው እንችላለን። ልናደርገው የሚገባው ይህንን ነው። ጳውሎስ ይህን ጉዳይ በመጀመሪያ ከእስራኤል ሕዝብ (ቁ. 25-27) ቀጥሎ ደግሞ ከእያንዳንዱ ክርስቲያን ሕይወት ጋር ያዛምደዋል። የእስራኤል ሕዝብ ለክርስቶስ መምጣት በሚያዘጋጀው በሕግ ባርነት ሥር ነበሩ። ይህ ግን ጊዜያዊ ነበር። አሁን ክርስቶስ ስለ መጣ ሕግ መወገድ ነበረበት። ኢየሱስ ክርስቶስ እንደ ይስሐቅ በእግዚአብሔር ተአምራዊ ኃይል የተወለደ የተስፋ ልጅ ነው። እርሱ ወደ ምድር ከመጣና ለሰዎች ሁሉ ከሞተ በኋላ ሕግ ስፍራውን መልቀቅ ነበረበት።

ጳውሎስ ኢሳ. 54:13 በመጥቀስ ቃሉን ከይስሐቅ መወለድ በፊት መካን ከነበረችው ከሣራና እንደገና ደግሞ ከቤተ ክርስቲያን (ገላ. 4:27) ጋር ያዛምደዋል። ንጽጽሩን እንደሚከተለው ተመልከት፡-

**እስራኤል**

ምድራዊ ኢየሩሳሌም

ባርነት

ፍሬቢሱ ሕጋዊነት

**ቤተ ክርስቲያን**

ሰማያዊቷ ኢየሩሳሌም

ነፃነት

ፍሬያማው ጸጋ

ሣራ መካን ነበረች፤ ስለዚህ አብርሃም አጋርን እንዲያገባ በማድረግ ፍሬያማ ለመሆን ሞክረች። ይህ ግን ያመጣው ውድቀትንና መከራን ብቻ ነበር። ሕግ ሕይወትን ወይም ፍሬያማነትን ሊሰጥ አይችልም። ሕጋዊነት

መካን ነው። ለመጀመሪያይቱ ቤተ ክርስቲያን ወደ ባርነት መመለስ ማለት የእግዚአብሔርን ቃል አለመታዘዝና መካን መሆን ማለት ነበር። የመጀመሪያይቱ ቤተ ክርስቲያን ጸጋን አጥብቃ በመያዟ በዓለም ዙሪያ ፍሬያማናቷን አስፋፋች።

ዛሬ አጥቢያ ቤተ ክርስቲያንና ክርስቲያኖች በግላቸው የገላትያ ሰዎች የሠሩትን ስህተት ሊደግሙት ይችላሉ። አጋርና እስማኤልን የማባረር ጋላፊነታቸውን ላይወጡ ይችላሉ። በክርስቲያኖች መካከል ከሚገኙ ዋና ዋና ችግሮች አንዱ ሕጋዊነት ነው። ሕጋዊነት መንፈሳዊ መመዘኛዎችን ማበጀት ያለመሆኑን ልናስታውስ ይገባል። ሕጋዊነት እነዚህን መመዘኛዎች ማምለክና እነርሱን በመጠበቃችን ምክንያት መንፈሳዊ እንደሆንን ማሰብ ማለት ነው። በእነዚህ መመዘኛዎች መሠረት በሌሎች አማኞች ላይ መፍረድ ማለት ነው። አንድ ሰው መንፈሳዊ ባይሆንም እንኳ ላያጨስ፣ ላይጠጣና ወደ ቲያትር ቤቶች ላይሄድ ይችላል። እንደዚሁም ፈሪሳውያን ከፍተኛ የሕይወት መመሪያ ቢኖራቸውም እንኳ ኢየሱስን ከመስቀል ወደ ኋላ አላሉም።

«መልካም የሆንን» እንዲመስለን ስለሚያደርግ አሮጌው ተፈጥሮአችን ሕጋዊነትን ይወደዋል። እስማኤል፣ እስማኤልነቱን ጠብቆ እስከቆየ ድረስ አንዳንድ መጥፎ ተግባራትን ላለመፈጸም ሆነ ወይም አንዳንድ ሃይማኖታዊ ተግባራትን ለመፈጸም የሚከፍለው ዋጋ ጥቂት ነው። እስማኤል ይስሐቅ ከመወለዱ በፊት ለ17 ዓመታት በቤተሰቡ ውስጥ አንዳችም ችግር ሳይፈጥር ኖሮ ነበር፤ ይስሐቅ ከተወለደ በኋላ ግን ግጭቱ ተጀመረ። ሕጋዊነት የሚያስተናገደው እስማኤልን ነው። አንዳንድ ነገሮችን ባለማድረጉ ብቻ ራሱን መንፈሳዊ አድርጎ የሚቆጥር ክርስቲያን ራሱን ያታልላል። መንፈሳዊ ሕይወት ከአሉታዊ (አታድርግ) አልፎ ፍሬ የሞላበት አዎንታዊ (አድርግ) ገጽታ አለው።

የይሁዲነት አቀንቃኞች በጣም ማራኪ አቀራረብ እንዳላቸው አጠራጣሪ አይደለም። ከሃይማኖት ባለ ሥልጣኖች እውቅናን ያገኙ ናቸው (2ኛ ቆሮ. 3: 1)፤ መመዘኛቸውም ከፍተኛ ነበር። ለሚበሉትና ለሚጠጡት እንኳ ከፍተኛ ጥንቃቄ ያደርጉ ነበር። ሰዎችን ለራሳቸው በመማረክ ውጤታማ ነበሩ፤ ይህንንም ለሌሎች ለማስተዋወቅም ሆነ ስለ ማንነታቸው ማወጅ የሚወዱ ነበሩ (ገላ. 6: 12-14፤ 4: 17-18)። ለእያንዳንዱ የሕይወት ገጽታ የሚሆን መመዘኛ ስለ ነበራቸው፣ ለተከታዮቻቸው መንፈሳዊ የሆነውን ሰው መንፈሳዊ ካልሆነው ለመለየት የሚያስችል ደንብ አበጀተውላቸው

ነበር። ነገር ግን የይሁዲነት አቀንቃኞች ሕዝቡን የመሩት ወደ ነጻነትና ድል ሳይሆን ወደ ባርነትና ሽንፈት ነበር። ሕዝቡም ልዩነቱን አያውቁም ነበር።

ጳውሎስ በዚህ መልእክት የመጨረሻ ምዕራፍ ላይ ከሁሉም ይልቅ የሚብሰውን የሕጋዊነት አስከፊ ገጽታ ይጠቁማል። ይህም ለሥጋ ሥራ ዕድል ፈንታ መስጠቱ ነበር። አሮጌው ተፈጥሮ በሕግ ቁጥጥር ሥር ሊሆን አይችልም። ሁልጊዜም ያምናልና ይህ በሚሆንበት ጊዜ የሚፈጸመውን ነገር ሁሉ ልብ በል! ሕጋዊነት የሞላባቸው የሃይማኖት ቡድኖች ብዙውን ጊዜ እርስ በእርሳቸው የሚዋጉትና የሚከፋፈሉት ለዚህ ነው («ነገር ግን እርስ በእርሳችሁ ብትነካከሱና ብትበላሉ...» ገላ. 5: 15)። ቡድኖቹ ብዙ ጊዜ ርካሽ በሆኑት የሥጋ ሥራዎች ተጠምደው የሚወድቁት ከዚህ የተነሣ ነው (5: 19-23)። እያንዳንዱ ቤተ ክርስቲያን የእነዚህ ችግሮች ተካፋይ ቢሆንም የሕጋዊነት መንፈስ ባለባቸው አካባቢዎች ግን ይበልጥ ገነው ይታያሉ። ስለዚህ አንተም አጋርና እስግኤል ከሣራና ከይስሐቅ ጋር እንዲኖሩ ስትጋብዝ ችግርን እየጋበዝክ መሆኑን እወቅ።

ክርስቲያን ከሕግ እርግግንና ቁጥጥር ነፃ ስለ ወጣ እግዚአብሔር ይመስገን። «ይህችን ባሪያ ከነልጅዋ አሳድድ» ይህ እርምጃ አብርሃምን የከበደውን ያህል እኛንም ይከብደን ይሆናል። መደረግ ግን ያለበት ጉዳይ ነው። ሕግና ጸጋን ለመቀላቀል መሞከር የማይቻለውን መሞከር ማለት ነው። ውጤቱ የተሸነፈና ፍሬ የማያፈራ የክርስትና ሕይወት ነው የሚሆነው። በጸጋው ውስጥ በእምነት መኖር ግን ነጻና የተሟላ የክርስትና ሕይወትን ይሰጠናል።

ምስጢሩ ምንድን ነው? መንፈስ ቅዱስ ነው። ጳውሎስ «ተግባራዊ» በሆነው የመልእክቱ ማጠቃለያ ክፍል የሚያካፍለን ይህንን እውነት ነው። በዚህ መካከል እኔና አንተ እስግኤልና አጋር ወደ ሕይወታችን ተሰበው እንዳይገቡ ልንጠነቀቅ ይገባል። ወደ ሕይወታችን ገብተው ከሆነም ልናስወጣቸው ይገባል።